

МАЙН РИД МЕКСИКАНСКИ РАЗБОЙНИЦИ

Превод от английски: Йордан Марков, 1991

chitanka.info

I

— Вода! За Бога, вода... Поне капка вода!

Тези думи достигнаха до мен една вечер, когато лежах на хълма Серо Гордо.

Предната вечер — това беше през август 1847-ма, тук стана сражение между американски и мексикански войски.

Полковете на Санта Ана, с изключение на четиристотин човека, които паднаха в плен, бяха обърнати в бягство; главният корпус, преследван от победоносните ни войски, бягаше към Халапа, а останалите отпреди се спуснаха по издатините на почти отвесната стръмнина Рио дел План и се скриха в гъстите буйни храсталаци, които покриваха подножието на планината Пероте.

Между бегълците, които се криеха в гъсталака, забелязах куция тиранин Санта Ана. Както винаги, той бягаше пред отряда — беше изгубил десетки сражения и всеки път пръв се обръщаше в бягство.

Този път ми беше много лесно да попреча на бягството му и да го пленя заедно с цялата му свита, затова ми беше достатъчно най-незначително подкрепление, и ако полковият ми командир не беше страхливец и не беше ми отказал това подкрепление, щях да имам удоволствието да обеся жестокия тиранин в същия ден на първото дърво по пътя си. Но тъпотата на командира ми ме лиши от възможността да се прославя и да отмъстя за Мексико.

В самата битка на хълма аз всъщност не бях участвувал. Съгласно заповедта на командира ми всички ние трябваше да бъдем при планинската батарея на върха на една от стръмнините, които се спускаха към реката Ел План; неприятелят се бе разположил на другата стръмнина, на срещуположния бряг.

Бе ни разделяла широка пропаст, през която ние през целия ден бяхме пращали гранати по неприятеля, без обаче да му нанасяме сериозни щети; отстъплението на мексиканците бе предизвикано всъщност от страха им, когато между редовете им бе паднала ракета, случайно пусната от нашия артилерист Риплей.

Да се страхуваме от неприятелско нападение срещу нас или срещу батареята, бе толкова основателно, колкото да се страхуваме, че опашката на някоя комета ще ни смете от стръмнината. На нашия бряг нямаше нито един неприятелски войник и врагът можеше да дойде отсам, само с прелитане, с балон или чрез заобикаляне на реката, което ще рече пътуване около двадесет километра.

При все това полковникът-педант продължаваше да пази батареята, да не я оставя нито за миг, макар да имаше възможност да плени цялата армия на неприятеля.

Но аз, който бях убеден, че батареята ни не се заплашваше от никаква опасност, можех само да проклинам съдбата, че съм обречен на бездействие, когато другите берат лаври. Движех се по края на стръмнината, после седнах на една от издатините.

Над мен се бе развявал върхът на палмовидна юка и гъстата корона на островърхите ѝ като щикове листа бе хвърлила сянка върху израсналата по края на стръмнината трева.

Навярно едва ли бих взел решение да се възползувам от тази сянка, ако не ми се бе случило да се изкачвам по-рано из Андите — толкова страшна бе пропастта, която бе зеела под нея. Търсейки защита от горещите лъчи на тропическото слънце, което в оня момент беше точно над нас, аз бях пропълзлял до края на стръмнината, бях обхванал ствола на юката и като се бях опрял с краката си, обути в ботуши с шпори, в скалистата издатина, бях увиснал над бездната. Виждам се с ужас и сега: вадя цигара, запалвам я и започвам да наблюдавам ожесточеното сражение, което се разразява на срещуположния бряг.

С по-голяма безопасност, в която се намирам, като гледам от височината сражението, не би могъл да се похвали нито благоразумният управител, който наблюдава лова на тигри отдалече, нито посетителят на цирк, който съзерцава зинал боя на бикове от ложата на най-горния балкон.

Виждам последователно атаката на редовните отреди от дивизията на Вордъс и побързалото подкрепление на конницата на Гарней, на бригадата на Туигс, побелелия шестдесетгодишен бърборко, който заслужи в последствие прякора „Тексаски пленник“. Виждам отпред драгуни под предводителството на Керней, на светлосивите му коне — неслучайно той се ползува със славата на

безукорен джентълмен, на първи кавалерист в цяла Америка — смел и храбър, загубил ръката си пред очите ми при Сан Антонио де Абад. Бедният Филип Керней, който стана после жертва на въстание, но всъщност жертва на бездарната стратегия на невежия тъпак МакКлелън, Бог знае как прославил се като гении!

Виждам всичко: пехотата и конницата, редовната войска и доброволците. Виждам тяхното движение „напред“, приближаването им към хълма Ел Телеграфо. Виждам как те бързат и после как при командата „В атака!“ се хвърлят напред.

До мен бяха достигнали ясно командите и виковете на войниците. Сякаш опасан с червена лента, се бе мярнал пред очите ми хълмът, когато се бяха разнесли гърмежите. Съвсем ясно бях слушал и гърмежите откъм неприятеля, ставащи все по-редки и по-редки, докато целия Серо не се бе обвил в синя мъгла.

Когато димът се бе разсял, в прозрачния въздух още се бе развявало трицветното мексиканско знаме. Пред очите ми е: ей го на, трепва, сякаш невидима ръка го измъква, а на негово място веднага слага друго, на ивици, изпъстрено със звездички — знаме вестител на нашата победа при Серо Гордо! Въпреки всичкото униение, което изпитвам в своето положение на не взел участие в битката войник, ме обзема чувство на най-жива радост. Но след миг у мен не остава нито униение, нито радост.

Зрелището, което се предлага на очите ми, събужда надеждата ми за слава.

По урвестия склон на противоположния бряг забелязвам движеща се дълга бяла линия от някакви фигури. На разстояние от около два километра фигурите изглеждат не по-големи от мравки термити, приличат на такива и по цвят. Но аз веднага разбирам, че това са мексикански войници от пехотата в евтини памучни мундири.

Лесно може да се разбере, че тези фигури бягат от полесражението, готови да се хвърлят дори в бездната, само да се скрият от победоносния неприятел.

По това, че се движат не право по склона, ами зигзагообразно, разбирам, че там има пътека.

Почти при самата река, където се свършва движещата се линия, забелязвам група офицери в тъмни мундири, на фона на които ярко блестят под слънцето светещи точки. Ясно е, това са позлатените

копчета, еполетите, стоманата на сабите и галуните. Не може да има съмнение, тези фигури са офицерски.

Изваждам бинокъла си и гледам противоположния край, главата на извиващата се като гъсеница гигантска линия, която се спуска по склона. С бинокъла мога да разгледам отделни лица в групата, която ме интересува. На едно от тях всички останали оказват изключително внимание и почит. В него без труд разпознавам мексиканския Цезар. Неуверените стъпки при спускането, клатенето на тялото при преминаване от издатина на издатина, тези особености при ходенето може да има само хромият тиранин.

Като поглеждам надолу, виждам на дъното на пропастта оседлано муле, пригответено за Санта Ана. Виждам как той се приближава към мулето и с помощта на околните го възсяда, и ето, препуска, а след него в безпорядък и паника се спуска цялата тълпа, докато достига гъсталака, където подчинявайки се на инстинкта за самосъхранение, се разпръсва.

Обхващам с бърз поглед долината на реката, забелязвам, че тя е заобиколена от високи стръмнини.

Но дълбоката гора, която се тъмнее на хоризонта откъм страната на нашата батарея, свидетелствува, че зад позицията ни трябва да има дол, който да се спуска към Оризава. Ясно е, полковете на Санта Ана ще минат през този дол, иначе ще попаднат в наши ръце на противоположния бряг.

Съобразявам всичко това и се затичвам към нашата батарея с рапорт. Малко от малко талантлив командир веднага би разбрал, че планът ми обещава слава и генералски чин.

— Няма нищо по-леко от това, полковник, ние несъмнено ще ги изловим при самия край на гората!

— Глупости, капитане. Ние не можем да напуснем батареята, на нас ни е дадена заповед да я пазим!

— Позволете да взема своите хора!

— Не мога. Нито един човек не може да се отдели от оръдията!

— Поне петдесет човека!

— Невъзможно.

— Позволете да взема двадесет човека! Кълна се, след по-малко от час ще ви доведе Санта Ана!

— Какво приказвате! Ние трябва да бъдем доволни, ако той не се обърне към нашата страна! Та той има много хора, повече от хиляда навярно, а ние сме всичко триста.

— Значи ми отказвате и двадесет човека?

— Нито един не мога да ви дам! Всички ще дотрябват, ние дори сме ужасно малко.

— Тогава ще отида сам!

Подлудявам при мисълта, че славата сама се тика в ръцете ми, а този премного предпазлив глупак я измъква от тях.

Почти се побърквам и съм готов на безумие — да се хвърля сам срещу неприятеля.

Напускам отчаян батареята и тръгвам по склона на стръмнината до самия край на дола, откъдето се вижда долината на реката. Като се добирам пълзешком по стволите на дърветата, виждам на пушечен изстрел Санта Ана на мулето. След него тълпата от около хиляда човека, дотолкова дезорганизирани, че не би могла да издържи и един залп! И сянка от съмнение не остава у мен, че планът ми е верен, че с някакви двадесет енергични войници цялата тази тълпа може да бъде веднага пленена. И вместо такъв триумф сражението при Серо Гордо ми донася само арест, в гнева си наричам полковника „страхливец“. Пускат ме от ареста едва в навечерието на следващото сражение, когато е признато, че сабята ми ще бъде по-полезна от отбиването на наказанието.

Ето, такива бяха мислите ми и картините, които виждах в съзнанието си, когато лежах на следния ден в платнената палатка на хълма Серо Гордо и до мене достигаше умолителният вик:

— Вода! За Бога, вода... Поне капка вода!

Но не само този вик нарушаваше безмълвието на тропическата нощ. От всички краища на полесражението, близки и далечни, се носеха такива стонове и молби, неясно брътвене на агонизиращи, викове и жалби на ранени. Стотици гласове напусто молеха за помощ.

Като се върнах на поста си, огледах при бледната светлина на свечеряването всички ранени, които можех да намеря наоколо, но не и да спася: полесражението представляваше планина от трупове.

С помощта на отряда си направих всичко, което бе по силите ми, за облекчение участта на нещастниците. Не можехме много да сторим, но желанието ни да окажем помощ бе искрено.

С чувство за хуманност превързвах както можех раните на падналите, макар че за мнозина от тях това вече бе безполезно, раните се оказваха смъртоносни. В палатката, в която трябваше да нощувам, отидох едва когато дотолкова се изморих, че нямах сили вече да се движа.

Спах доста дълго. Внезапно се събудих и разбрах, че е вече късно, след полунощ. Помъчих се да заспя отново, но не успях. Дълго лежах замислен за всичко онова, което се бе случило, когато до мен за втори път достигна настойчивата молба за капка вода. Към различните стонове и викове на нещастниците в нощната тъмнина се прибавяше и виенето на зверовете, особено страховитото обаждане на мексиканския лъв. Сред този чудовищно разногласен концерт най-страдалчески и най-мрачно звучаха човешките гласове.

— За Бога, вода... Капка вода! — дочух за трети път мъчителната молба.

Значи това не бе просто жалба, предизвикана от мъки, а действителна молба за вода. Не се учудих. Бях оставил вода при всеки ранен, който се намираще около палатката ми.

Нима бях пропуснал някого? Или някой нещастник бе изпил вече водата си и жаждата не преставаше да го измъчва? Тонът на гласа свидетелствуваше във всеки случай за непоносима жажда.

Почаках да разбере дали няма да се повтори меланхоличния вик и ето че го дочух за четвърти път.

Тъй като сега се вслушах особено внимателно, можах да схвана по-добре звуковете. Различих провинциален отенък в произношението, характерен селски говор, с изпускане на някои гласни и по тези особености познах своеобразното наречие на племето „харочо“ от околностите на Вера Крус.

Нещастникът навярно лежеше много далеч от палатката ми. Не бях повече в състояние да слушам равнодушно жалбата му.

Скочих от походното легло, пипнешком в тъмнината взех съд с вода и бутилка силен алкохол и отидох по посоката, от която идеше гласът на страдалеца.

II

Палатката ми беше разположена сред широка поляна. На няколко крачки пред входа ѝ започваше храсталак от бодливи ниски акации, кактуси, агави, юки и балсамни дървета, които растяха разбъркано и преплетени с лиани и клони от смилакс, сарсапарел, ялпи и пълзящи бромелии. Освен пътеките, прекарани от дивите зверове, от коварния койот и жертвата му — страхливия мексикански мазаме, в храсталака нямаше други проходи.

Тръгneh по една от пътеките.

Но тя се виеше така начесто, че скоро се обърках. Местността бе толкова дива, че въпреки ярката светлина на луната сред безоблачното небе, скоро престанах да съобразявам къде съм се озовал, на коя страна е останала палатката ми и къде мога да намеря страдалеца, когото търсех.

Пред мене нямаше нито един предмет, които би могъл да ми помогне да се ориентирам. Оставаше да чакам някои звуци, които биха ме упътили. Спрях се.

В продължение на няколко секунди дълбоката тишина не се нарушаваше нито от охканията на ранените — може би много от тях се бяха вече успокоили навеки — нито дори от ужасния вой на вълците; може би хищниците не търсеха повече плячка, а пируваха сред падналите на бойното поле.

Тази гробна тишина действаше потискащо. Дори предишните страдалчески звуци в сравнение с нея не можеха да се приемат за толкова мъчителни; бях готов да пожелаая отново да се повторят.

Малко, прочее, продължи това страшно безмълвие. До мен отново достигна гласът, който се раздаваше преди, само че сега жалбите се нареждаха с други думи:

— Умирам, Долорес!... Лола! Моя Лола! Никога повече няма да те видя на този свят!

Мълчание и отново глас, но вече друг:

— Никога повече!

Този друг глас не можеше да принадлежи нито на ехото, нито на същия човек, който ме бе заинтересувал първия път — не бяха еднакви нито реда на думите, нито тонът, с който бяха произнесени.

— О, никога! — заговори наново втория глас, — никога вече няма да зърнеш Лола, Карлос Вергара! Ти ми попречи да се ожения за нея, ти я настрои срещу мене!

— Ти? Значи това си ти... Райас? Какво те е довело тук? Дошъл си да мъчиш един умиращ?

— Дойдох само за да се убедя, че умираш. Само за това. Висенте Вилагос, които; оцеля в тая ужасна касапница, ми каза, че си ранен. Търсих те, за да се уверя действително ли си ранен безнадеждно, както ме уверяваше той!

— Пресвета Богородице! Ти си дошъл с тази цел?! О, Рамон Райас!

— Грещиш, имам и друга цел, иначе не бих рискувал да попадна в ръцете на тия проклети американци, които могат да пожелаят да ме гостят с някой куршум!

— Каква е другата цел? Какво искаш още от мен? Не виждаш ли, че съм тежко ранен и вероятно иде умра...

— Вече ти казах, че първата ми цел е да се убедя, че ще умреш. Ако се окаже вярно, втората ми цел ще стане да узная от теб какво си направил с Лола.

— Няма да успееш! И да умра, и да остана жив, все това... Не чакай от мен и дума. Махни се! За Бога! Не мъчи нещастния в последните му минути!

— Карлос Вергара! Бъди благоразумен! Заедно сме раснали като деца, заедно сме учили, в едно училище... Твоята песен в изпята, не разбираш ли, че повече няма да можеш да пазиш Лола? Защо тогава ми пречиш? Аз я обичам както собствения си живот. Не съм толкова лош човек, Вергара, както мислят някои като ме обвиняват за някаква склонност да грабя големите пътища... За това е виновно нашето правителство! Не се инати и не прави глупости пред смъртта си: не лишавай Лола от защитник. Каж ми само къде си я скрил и...

— Не Райас! Не... Остави ме! Ако трябва да умра, ще умра... но поне сам, поне спокойно...

— Няма ли да кажеш?

— Не!... Не!

— Върви тогава по дяволите и отнеси със себе си тайната. Ще я узная и без теб. И ако Лола е в Мексико, ще я намеря, където и да е скривалището ѝ. Няма да се изплъзне от разбойника Райас!

Дочух шум от размърдване в храстите. Навярно човекът, който произнесе ултиматума си, веднага се отдалечи.

Исках вече да отида до ранения, за да му помогна, когато внезапно дочух същия глас:

— Дявол да го вземе! Едва не се пръждосах без да разбера наистина ли си смъртно ранен. Та нали затова бих път до тук, да видя дали не ме е метнал оня мошеник Вилагос. Да видим къде си ранен.

Изминаха още няколко минути в мълчание. Райас навярно разглеждаше раната на страдалеца.

— Господи, но твоята рана съвсем не е смъртоносна! — чух същия глас, в който сега прозвуча и удивление, и в същото време разочарование. — Ти отлично можеш да оздравееш, ако...

Раненият нададе радостен шепот:

— Наистина ли? Мога ли да се изцера?

Бе забравил, че му се дава надежда от враг.

— Убеден съм в това! — каза Райас. — Куршумът е минал над бедрото, пробита е меката част на тялото. Голямата артерия сигурно не е засегната, иначе би ти изтекла кръвта. Не е повредена и костта, ако беше повредена, ти не би могъл да повдигаш крака си. Дявол да го вземе, наистина можеш да се съвземеш, само ако...

Райас замлъкна и като че ли не се решаваше да каже условието за възможното оздравяване. Но като съдех по това как той изразително подчерта последните две думи, неволно подозрях, че не без умисъл направи тази пауза.

— Какво ако... капитан Райас? — попита раненият.

Тонът на въпроса свидетелствуваше за борба между надеждата и страха в душата на нещастника.

— Ако... ми кажеш къде е Долорес! — отговорът прозвуча също така изразително и малко протяжно.

Раненият изстена болезнено, после отвърна с треперещ глас:

— Какво отношение има това към оздравяването ми? Ако трябва да умра, Райас, ще се покоря на съдбата. Но ако на съдбата е угодно да преживея този нещастен ден...

— Това зависи само от теб! — прекъсна го високо и решително салтеадорът, както наричаха по тези места разбойниците. — Ако не ми откриеш тайната, която така ревниво пазиш, ще умреш днес! Сега! В тая минута! Не се надявай на каквото и да било спасение! Казвай къде е Долорес!

— Никога няма да узнаеш това! Нека умра, но няма да я хвърля в ръцете на такъв мръсник!

— Тогава умри! Върви при своя Бог! Умри, Карлос Вергара!

* * *

Докато траеше този разговор, аз се бях промъкнал към двамата непознати и в минутата, когато се раздаде последното злобно възклицание, ги видях.

Отделяше ме полянка, на противоположния край на която единият бе прострян на тревата, а другият стоеше наведен над него. Видях за миг как той вдигна дясната си ръка и как в нея блесна нож.

Извън себе си от негодувание, пожелах да измъкна сабята си и да дотичам през поляната, но веднага се сетих за разстоянието и разбрах, че няма да успея.

С бързината на мълния промених решението си и извадих от пояса пистолета.

Още миг и се прицелих. Стрелях. Блесна огън и облаче дим закри противоположния край на полянката. Чух вик на ярост и болка, след това отново — раздвижване в храстите. Някой бягаше направо през тях, без да търси път, стараяше се с всички сили да се скрие колкото е възможно по-скоро.

„Ясно, казах си, бяга салтеадорът, разбойникът, който заплашваше със смърт нещастника... Карлос, или Калрос, както произнасят името му навярно неговите земляци.“

Дали бе успял убиецът да осъществи заплахата си? Димът от гърмежа ми беше попречил да видя дали бе успял да нанесе удара си. Допуснах, че е успял и със замряло сърце, изпълнен със страх от това, което щях да видя, преминах тичешком полянката. Казвам истината — сърцето ми замираше от тревога. Самият не знам защо Калрос Вергара бе завладял симпатията ми.

Допускам, че от самото начало трогателния му вик „умирам!“ ми беше оказал силно въздействие. Не излизаха от ума ми думите „Никога не ще те видя вече Лола! Моя Лола!“ А всичко, което чух и видях сетне — безпомощността пред лицето на вероломния злодей и високото душевно благородство на човека, който бе готов да умре, но да не издаде тайната си и който молеше само за благополучието на възлюбената си — всичко това засили симпатията ми.

Нямах време да мисля каквото и да било за злодея и да попреча на бягството му. Цялото ми внимание бе заето от съдбата на този, който бе станал може би негова жертва.

След няколко минути се намерих до пространия на тревата харочо и се наведох над него, като все още държах пистолета в ръката си и машинално продължавах да стискам спусъка.

— Жив ли сте? — попитах на мексикано-испанско наречие, което харочите разбират добре. — Онзи успя ли да ви...

— Удри, мръсник! Мръсник! Удри в самото ми сърце, ако искаш! — прекъсна ме нещастникът, който явно не съзнаваше, че пред него не стои врагът му. — О, Долорес... По-добре смърт... моята и твоята! По-добре и ти да идеш в гроба, отколкото в прегръдките на Рамон Райас! Пресвета Богородице! Умирам!... Умирам!... Майко Божия, закриляй и защитавай моята Лола! Лолита, моя, скъ... па... с...

С всяка дума гласът му преминаваше в шепот, бълнуването ставаше все по-неясно, последните думи разбрах с мъка, макар че приближих ухо до самите му устни.

Прекрати се и шепотът.

Повдигнах глава, изправих се леко и погледнах огряното от луната лице. Устните не помръдваха. Очите бяха отворени, по блясъка им придобих усещането, че са изцъклени.

Калрос Вергара бе мъртъв.

Не можех да откъсна очи от него. С чувство на дълбоко състрадание съзерцавах младото прекрасно тяло, красивото, макар и бледно мъжествено лице, осветено от яркото лунно сияние, правилните черти, нежните, гладки, лишени от растителност страни, големите очи, благородното чело, обкръжено с блестящи черни коси, падащи вълнообразно към пълните, закръглени плещи. Безукорно развитата фигура бе облечена в оригинален костюм, в който не

забелязах нищо войнишко — бе националният костюм на селяните „харочо“.

Бях вече разбрал, че раненият е от това племе. Сега костюмът му само потвърди догадката ми. Юношата бе облечен в богато извезана платнена блуза, която прилягаше плътно към красивите гърди. Талията му бе препасана с пояс от китайска коприна. На краката — шалварикалцонеро от велвесон, с украшения от копчета, а на обувката — шпори, очевидно сребърни.

Не можеше да има съмнение, че този живописен костюм принадлежи на мексикански селянин. Някои подробности свидетелствуваха, че притежателят им е жител на крайбрежна страна: палмовата шапка, която лежеше до него, се употребяваше обикновено за покриване на тила. Накъсо, нямаше съмнение, че юношата е харочо.

Всичко това забелязах в течение на първите няколко секунди, докато стоях наведен над него. Нямах време, както казах, да се занимавам с каквито и да е странични наблюдения. Трябваше да прегледам раната, която злодеят очевидно бе успял да нанесе и от която, както мислех, харочото бе умрял.

Но, за мое голямо учудване, не намерих никъде по тялото нова рана. Забелязах само едно тъмно петно от съсирена кръв — то се виждаше през разкъсаните калцонеро на левия крак, но ми стана ясно, че това е стара рана, получена в сражението.

„Къде ли би могъл да го рани кинжала на салтеадора?“ — запитах се. Видях петна от свежа кръв — едно върху бялата блуза, още няколко — на ръкавите. Две-три капки се тъмнееха и върху бледите страни на лицето.

Отде можеше да бъде тази кръв, след като не се оказваше току-що нанесена рана?

Не разбирах нищо. Колкото и да оглеждах главата и тялото — никъде не намирах дори свежо одраскване, от което би могла да покапе кръв.

Оставаше ми да предположа, че разбойникът не е улучил и е бил само косвена причина за смъртта на своята жертва: вероятно впечатлението, произведено от думите и заплашванията на злодея е имало съдбоносно значение, влошило е състоянието на нещастника.

Току-що се бях спрял на това решение, когато забелязах в тревата блестящ предмет. Повдигнах го и установих, че това е широко

разпространеното между мексиканците оръжие — нещо като кама, прилична и на меч, и на ловджийски нож. Такива оръжия носят на пояса си всички мексикански ловци.

На кого ли можеше да принадлежи това, което държах в ръцете си? На простряния в тревата или на разбойника, който го е изтървал в бързината?

Издигнах го по-близо до очите си, за да го разгледам по-добре. Полираната повърхнина блестеше като огледало — нито петънце нямаше по нея. Но върху роговата дръжка усетих по пръстите си нещо влажно. Не бе ли то роса от тревата?

Не. При лунната светлина забелязах тъмно петно — това не можеше да бъде роса. Като се вгледах по-внимателно, видях, че и дръжката, и пръстите ми, които я стискаха, са обагрени в ясно рубинов цвят. И така, това бе кръв. Несъмнено! Съвършено свежа при това!

Но върху кожата нямаше свежа рана. Чия можеше да бъде тогава кръвта? Значеше ли, че това бе кръв от Рамон Райас? Че моят куршум бе попаднал в целта?

Размишленията ми бяха прекъснати от неочаквани звуци, издавани от друг човек. Дивен глас зовеше:

— Калрос! Скъпи Калрос! Къде си? Чух те... Отговори, Калрос! За Бога! Какво значи гърмежът? Кой стреля? В кого, Калрос? Нали не в теб, скъпи! Отговори, ако си наблизо! Аз съм... аз, твоята Лола!

Не бях слушал по-ангелски глас. От храсталака ли идваше, или от Божиите селения? Дори гласът на небесно създание не можеше да бъде по-нежен. Обзе ме страшно вълнение.

Няколко секунди се двоумях как да постъпя. Да отговоря ли на зова? Да му помогна ли да разбере къде е Калрос? Но девойката — бе ясно, че вика девойка — можеше да види само едно студено, едно мъртво тяло!

Не ми се искаше любимата Долорес, да види ужасно за нея зрелище. Вече не се съмнявах, че тази Долорес е любима, предана до смърт. Гледах красивия харочо, прекрасния и подир смъртта любим и разбирах дълбоката любов, която звучеше във вика: „О, скъпи Калрос!“

Зовът не престана:

— Калрос! Скъпи мой, защо не отговаряш? Това съм аз, твоята Лола!

— Лола! — извиках подчинен на неудържим порив. — Елате тук! Тук! Калрос е тук!

В отговор прозвуча поривист вик на благодарност към Божията майка. И веднага след него от храсталака, който обкръжаваше полянката, изскочи девойка, прекрасна като прамайката на човека.

III

Да, без преувеличение — от хрусталака изскочи създание, прекрасно като прамайката на човека и се спря пред мен заляно от лунната светлина. Своеобразна красота, каквато се ражда само в бреговата област на Вера Крус.

И досега виждам пред себе си Лола, такава, каквато се яви в необикновената минута!

В мекото сияние гледах млада девойка, напълно развита, в онази възраст, когато би трябвало да стане жена. Средна на ръст, тънка в кръста, гъвкава, с прекрасно закръглени форми.

Никакви дрехи не биха могли да скрият тяхната обаятелна хубост, дори безобразните измислици на модата, които често служат именно за замаскиране на недостатъците. Но дрехите ѝ не се и опитваха да скрият нещо. Тя имаше рокля от тюл и бяла риза без ръкави, които свободно обхващаха изящното тяло и не притесняваха движенията му.

На главата си носеше закрепен сиво — син шарф. Той се спускаше отпред и леко докосваше гърдите ѝ, а отзад оставаха свободни две дебели плитки, привързани с червени ленти.

В първата секунда ми се стори, че девойката е боса: през прозрачната тъкан на роклята светеха антични голи крака. Но сетне забелязах, че е само без чорапи, във високата трева не можеха да се видят веднага атлазените ѝ чехли.

Сред бодливите хрусталаци такива чехли без чорапи едва ли можеха да изглеждат уместни, но знаех, че такъв бе обичаят по тукашните места.

Няма да ми се удаде никога да опиша тази красота, която съзерцавах и в поразителността на която вече не се съмнявах. Всичко, което мога да кажа, е, че цветът на лицето бе златисто мургав, оживен с ярката руменина на бузите, че устните напомняха две розови листчета, които се допират в линията на изпъкналата страна и които оголват, когато се разкрият, два реда бисери, че черните като смола

вежди и ресници напомнях извивката на лунен сърп, че тъмните като нощта очи от двете страни на изящния орлов нос светеха с блясъка на мълния. Но това сухо изброяване на отделните черти е безсилно да даде и най — далечна представа за чаровната красота на създанието, което стоеше пред мен.

Изразът на всяка черта и на цялото лице, хармонията му, тайнствената му душа — ето кое съставяше онова обаяние, което ме обзе и което не съм в състояние да опиша. Силата на впечатлението бе такава, че от паметта ми и до сега не е изчезнала нито една черта, нито едно движение, нито една мимолетна сянка, преминала по прекрасния лик.

Стоях поразен от дивното видение, в безмълвен възторг, без да мога да намеря дума, която да изрека.

Известно време мълчеше и девойката, но вцепенението ѝ имаше свършено друга причина.

Тя ме погледна мимоходом и веднага отпрати погледа си към простряната фигура в тревата. Няколко мига я владееше може би само любопитство, сетне изведнъж тя позна своя Калрос, вече безмълвен, неподвижен, може би... мъртъв!

— Умрял!... Пресвета Дево, умрял! — извика тя в отчаяние.

Лицето ѝ се изкриви от ужас и скръб, но след секунда прие израз на страстно негодувание и на жестока злоба. Почувствах, че ме взема за убиец, тъй като всичко наоколо говореше, че бих могъл да бъда и такъв — продължавах да стоя наведен над тялото на харочо, опръскало с кръв.

Разбрах: тя бе чула гърмежа — в ръката ми имаше пистолет, който още димеше леко. Калрос очевидно беше мъртъв. Кой друг може да бъде убиецът, ако не аз!

Чух вика на девойката: „Убиец“! И още няколко подобни ужасни думи. И в същия миг трепнах — девойката се нахвърли върху ми. Оръжие нямаше, но по вида ѝ почувствах, че иска да ме удари. Неволно отстъпих няколко крачки.

Тя се спря пред мен и впи поглед в лицето ми. Зад полуразкритите и устни светеха с бисерна белота и в същото време с диво озлобление силно стиснати зъби.

Очите ѝ горяха и мятаха снопове искри.

— Аз съм невинен! — извиках. — Това не е мое дело! Аз не съм неговия...

— Убиец! Чудовище! Как смееш ти, злобен и коварен враг, да отричаш това, което си направил... о, майко Божия! — почти пред очите ми! Ето, ето оръжието не е изстинало още в ръцете ти... Ето свежи следи от кръв... от неговата кръв!

— Не е от неговата кръв! — казах ясно и високо.

Но тя не ме слушаше. Като се отвърна от мен, се отпусна върху простряното тяло на Калрос с диви, отчаяни викове. Заглушаваше моя глас.

— Умрял! Калрос... Скъпи мой Калрос! Нима си умрял? Истина ли е? Кажй поне една думица! Прощепни ми, че си жив! О, тежко ми... Отговор няма! Не диша! Значи е истина! Къде е раната, която взе живота ти, която погуби единствения ми другар?...

От прекрасните уста на девойката се изливаше порой думи на ужас и скръб. Тя машинално разглеждаше безчувственото тяло на харочо. Моето положение бе крайно затруднително. Всичко бе против мен. Необходимо ми бе обяснението.

Като се приближих до наведената над харочо девойка и изчаках момента когато тя замлъкна, заговорих стараяки се да я убедя в невинността си:

— Това не е неговата кръв, това е кръвта на оня... другия. Вашият приятел не беше ранен, сега поне... и във всеки случай не аз съм го ранил, ако е умрял, то е ето от какво...

Показах й тъмната рана на бедрото му, после прибавих:

— Той е получил това нараняване в сражението!

— Но на гърдите и на лицето му има кръв... Ето, ето... това е свежа кръв!

— Повтарям ви, това не е негова кръв. Казвам ви истината!

Сериозният и искрен тон на думите ми направи впечатление на девойката и тя каза:

— Чия е тогава тази кръв?

— На оня — отвърнах, — който бе преди малко тук, над Калрос, но аз му попречих с пистолета си... Той искаше да го убие.

Показах ножа:

— Както виждате, на дръжката има кръв, но тя е на оня, който искаше да нанесе смъртоносен удар, а моят пистолет застави ръката му

да се отпусне. Познат ли ви е този нож?

— О, сеньор, как мога да каже с положителност... Всички подобни ножове си приличат.

— А познато ли ви е името Рамон Райас?

Девојката извика:

— Вие го знаете? Рамон Райас!!... О, той е смъртен враг! Закле се да убие Калрос! И значи е изпълнил клетвата си!

Девојката отново се наведе над харочо, коленичи и безумно притисна устни към опръсканата му с кръв страна, в същото време обгърна с ръце нежно и лудо тялото му.

Ако харочото беше жив и в пълно съзнание, аз щях да почувствам завист към него. Но той бе труп!

Подбужденията ми бяха по-благородни, не можех да възкреса мъртвия, но можех да утеша живата му любима.

Беше ли той, обаче, действително мъртъв? До сега не се бях усъмнил в това!

Но сега, когато дойдох по-близо до тялото, ми се стори, че дочух звук, приличен на въздишка. Това не можеше да бъде ридание на бедната Лола, макар че риданията ѝ не стихваха. Но главата на девојката бе обърната встрани, а звукът ми се счу откъм противоположната страна — сякаш от устата на харочото, когато смятахме за мъртъв.

Допрях ухо до устните му в очакване да се повтори звукът. След минута чух действително потисната въздишка, или дишане, изтръгнало се от притиснати гърди.

— Лола — прошепнах, — вашият Калрос не е мъртъв... Той диша!

Нямаше нужда да ѝ се каже това, тя самата вече се вслушваше с цялата си душа, сякаш животът ѝ бе съсредоточен в очакването Калрос да дойде на себе си.

Тя ме побутна внимателно — да се отстраня от тялото, за да не ѝ преча на слушането.

— Една минута — на свой ред я отстраних, — възможно е това да е само припадък. Имам у себе си лекарство, средство, с което мога да го свестя. Позволете ми да опитам!

На излизане от палатката, както вече споменах, имах съобразителността да взема със себе си манерка с каталонски алкохол,

който е известен като едно от най-силните спиртни питиета.

Девојката ми стори място мълчаливо и започна да следи всяко мое движение с чувство на любеза сестра, която всячески желае да помогне на лекаря при леглото на болния брат.

Опитах пулса на болния. Медицинската ми подготовка бе нищожна, но все пак имах познания колкото да се убедя, че пулсът, макар и слаб, е нормален, а не трескав, не избухва като угасващия пламък на лампата.

Лицето на Лола светна. Тя прочете надежда в очите ми.

Извадих запушалката, поднесох манерката към устните на Калрос и излях в устата му малко каталонски спирт.

Той подејства почти моментално. Гърдите на Калрос започнаха да се повдигат, дишането му се засили, угасналите до този миг очи ставаха по-оживени.

Трябваше насила да задържа девојката, която настояваше отново да го прегърне.

Най-после очите на ранения като че започнаха да гледат съзнателно, дори да опознават. Виждаше се, че той иска да каже нещо, устните му мърдаха, но не издаваха звук.

Още веднъж поднесох манерката до устата му и този път влях доста спирт.

След двадесет секунди се покажа действието му; харочо се размърда, пошепна нещо.

Лола се хвърли със страстна ласка към него. „Колко безкрайна трябва да е любовта ѝ, казах си, щом така буйно се радва на възкресението му!“

— Отдръпнете се сега — казах като я отстраних внимателно с ръка, — той е загубил много кръв, затова е изпаднал и в безсъзнание. Липсата на кръв и потресението, предизвикано от заплашванията на оня (не произнесох името, за да не вълнувам ранения). Всеки смут сега би бил съдбоносен за вашия любим. Ако наистина го обичате, не се показвайте известно време, докато се съвземе достатъчно, така че появяването ви да не бъде опасно за него.

Какъв смисъл имаха думите ми „ако го обичате“! Красавецът харочо, прекрасен дори в състоянието, в което се намираше, не оставяше никакви съмнения, че страстно обича своята девојка харочо, но тя също бе прекрасна в проявите на своята любов и ненавист,

надежда и отчаяние и свидетелствуваше с всяко свое движение, че Калрос Вергара е единственият ѝ най-скъп човек на света.

— Той сега не трябва да ви види — повторих настойчиво, — моля ви, не му се показвайте докато не се върна. Ще отида да потърся помощ, за да го пренесем в палатката ми, нощният въздух е вреден за него.

Вместо отговор девойката ме погледна. Що за поглед бе това! В него зърнах и радост, и мъчителна тревога, и още нещо... може би повече от проста благодарност.

Да, трябваше да призная: колкото и тъжен да беше моментът, доставяше ми радост мисълта, че рано или късно, независимо дали ще оздравее или умре този Калрос Вергара, ще дойде време да го изместя от сърцето на любимата му Лола!

IV

Разбудих пет-шест човека от онези, които ми бяха подчинени и избрах един, който имаше малко познания по хирургия, понеже по-рано бе служил в болница.

В палатката имаше походен креват — нещо обикновено за офицерите на мексиканската армия. Превърнахме го на удобна носилка колкото се можеше по-скоро и се върнахме на полянката, вдигнахме и натъкмихме ранения така внимателно и грижливо, сякаш беше не наш враг, а другар.

През това време съзнанието му се върна дотолкова, че той можеше да разбира онова, което ставаше наоколо. Но аз не се решавах да разреша свиждането с любимата му Лола, преди да го пренесем в палатката и преди бившият болничен служител да е превързал грижливо и предпазливо раната му.

Обясних на девойката, че всяко вълнение, макар и радостно, е опасно за болния и тя въпреки нетърпението да поговори с него, се подчини безпрекословно.

Когато болничният служител ме увери, че раненият не е заплашен от непосредствена опасност, че раната му не е смъртоносна, че загубването на съзнанието е станало от слабост, предизвикана от загубата на кръв, допуснах Лола до него.

Миг... и прекрасната Лола бе в обятията на Калрос.

Сцената бе толкова трогателна, че развълнува дори моите сурови другари, които бяха около леглото. Що се касае до мен, трябва да призная, не ми беше приятно, изпитах дори досада, не можех да гледам премного нежни ласки, да слушам потока от сладки думи. Завиждах на хубавеца-харочо.

Хората ми се разотидоха скоро, за да наваксат загубения сън. Отиде си и болничният служител. И в палатката останах само аз с Калрос и Лола.

Чувството на завист към ранения не ме напускаше. За да имам такава гледачка, аз с радост бих разменил ролята си с него, бих се

съгласил да лежа болен и безпомощен.

Лола успя да го успокои относно положението му като му съобщи сведенията, получени от служителя, и тревогата на двамата премина, вече нищо не им пречеше да си приказват безспирно.

Дойде ми на ума, че може би биха желали да си кажат нещо такова, което не биха искали да чуя. Мисълта, че присъствието ми може би ги притеснява, ми бе много неприятна. Реших да се отдалеча, за да напреча.

Наметнах се с шинела, излязох от палатката и оставих влюбените сами.

Нищо не нарушаваше тържественото безмълвие на тихата нощ. Бяха се прекратили дори охканията на нещастниците от полесражението. Това ми се стори странно и размислих, исках да си обясня на какво се дължеше неочакваната огромна тишина. Може би моят гърмеж бе изплашил всички ранени? Може би си бяха помислили, че се придвижват крадци и бяха предпочели мълчаливо да понесат страданията, за да не привлекат вниманието на пълната с мръсни хищници нощ.

Не можех другояче да си обясня тишината.

Движех се пред палатката. Тръгнах към храсталаците, но веднага се върнах, стараях се да не се отдалечавам неразумно. Под този платнен навес, осветен от лампа, имаше нещо, което ме привличаше неудържимо, нещо ме влечеше към него и аз пристъпях все по-близо и по-близо, без сила да се противопоставя на влечението, намерих се при входа и неволно погледнах навътре.

Платнището, което закриваше входа, бе приповдигнато и видях добре цялата вътрешност. Раненият лежеше на леглото по гръб, в същото положение, в което го бяхме оставили; девойката стоеше приведена над него, без да отместя очи от лицето му, изглежда той спеше, но в устремените към съня му прекрасни очи на девойката сияеше все същата любов.

Картината бе наистина трогателна, но на мен ми бе тежко да я гледам.

Отново излязох и отидох към мястото, дето неотдавна бе станало сражението.

Скитах между малкото палатки, които бяха разпънати наблизко.

Главната защита на мексиканците бяха беседките, образувани от естествено преплетени клони; бяха ги покрили с тръстика и трева.

Свои палатки имаха единствено висшите офицери — такива сега се бяха запазили не повече от дузина.

Поиска ми се да погледна в някои от тях. Не всички бяха празни, макар живи обитатели, разбира се, да нямаха: в три или четири имаше човешки трупове.

Някои лежаха прострени на кревата, други на земята. По дрехите им се виждаше, че принадлежат към висшето офицерство.

Един от тях лежеше при самия вход на палатката и лунната светлина огряваше ярко лицето му. Дори мъртвото би могло да се нарече прекрасно — със своя тъмноаслинен цвят, съвършено правилните черти и черните като смола мустаци и брада. Дрехите, в които бе облечен този едър човек, бяха полувоенни, полуцивилни, но по еполетите му можеше да се разбере, че е дивизионен генерал.

По-късно ми се случи да узная името му; беше Васкес, един от най-храбрите ни врагове, който отчаяно защищаваше позицията на хълма Ел Телеграфо до последната минута. Куршум в корема бе сложил край на блестящата кариера на този човек; били го пренесли в палатката, когато положението му било съвсем безнадеждно — само за да може да умре по-спокойно.

Бе възможно действително да е бил ранен безнадеждно, но в паниката, която всякога съпровожда отстъплението, често се случва да се забравят и висшите началници. Беше явно, че не се бяха опитали дори да му превържат раната, макар че са я били прегледали — свидетелствуваха разкъсаните дрехи по корема. По светлосиния мундир се виждаха на няколко места петна от кръв, която от времето бе потъмняла и засъхнала.

В палатката, където бях влязъл, заинтересуван от трупа, се чувстваше вече тежка миризма и исках да изляза, когато изведнъж вниманието ми бе привлечено от странно, поразително явление.

Трупът лежеше по гръб с глава към средата на палатката, така че краката се показваха извън нея. Именно те преди всичко спряха вниманието ми. Бяха обути в жълти ботуши, каквито бяха носени по времето на Карл II, сега такива ботуши можеха да се видят на сцената на някой театър. Светещите на лунното сияние бляскави шпори ме накараха да вперя погледа си. Струваше ми се, че такива обуца трябва

да принадлежат на рицар от миналите времена. Това ме накара да разгледам лицето на трупа. Като приближих входа на палатката, можах да го видя, но за да го разгледам бе необходимо да вляза вътре, защото така затулях светлината.

Когато излизах от палатката, трябваше да мина толкова близо до трупа, че почти се допрях до него. И в този миг ми се стори, че той се размърда. Изумен и дори леко изплашен, се отдръпнах неволно и спрях дъх. Но уплахата ми не само не премина, ами се обърна в истински ужас, когато се убедих, че не ми се е сторило, че това е истина. Тялото действително се помръдна и продължаваше странно да се раздвижва.

Дори да бях пропуснал първия момент на това раздвижване, аз едва ли щях да се усъмня в неговата истинност, защото промяната в положението на тялото бе неоспоримо доказателство — главата се бе преместила от средата на палатката към платнената ѝ стена и продължаваше да се движи.

Ето, тя се допря до платното... последното съмнение, ако имаше такова в мен, трябваше да изчезне!

Не издържах. Със светкавичен скок се магнах от палатката.

Но едва се видях вън и впечатлението от свръхестественото, което се бе случило, изчезна! Цялата тайнственост като че бе снета с ръка за миг — някой се мъчеше да отмъкне ботушите от краката на генерал Васкес!

Обзе ме силно чувство на срам като разбрах, че тоя крадец е американски карабинер. Справедливостта, впрочем, изисква да кажа, че това наистина бе човек с най-лоша репутация, няколко пъти наказван за различни престъпления — по-късно в едно сражение получих предателски куршум в гърба и както успях да установя, той ми бе пратен от него.

— Лаундрич! Мръсник! — извиках. — Що за диващина... да ограбваш мъртвец!

— Но, капитане, това е враг! Мексиканец!

— Захвърли веднага мръсното си дело, подлец! Иначе ще те постигне по-зла участ от тази, която е постигнала този благороден човек, чийто останки оскверняваш! Махай се оттук! Махай се ти казвам!

Негодникът се скри с недостойното си разочарование.

Не се възползвах от случая, за да пребия на място този звяр.

Може би щях да направя по-добре, ако не бях изпуснал случая. Лично аз щях да се избавя от тежката рана, пък и от много други усложнения и неприятности, за които беше и щеше да бъде виновен Йохан Лаундрич.

За известно време това произшествие отвлече мислите ми от новите мои познати.

Но не за дълго. Отново си спомних очарователното лице на Лола и ме обхвана неудържимо желание да я видя по-скоро. Нямах силата да се противя на новия си порив и се върнах към палатката си.

Но когато стигнах до входа, не се реших да вляза веднага. Раненият Калрос не спеше, чух гласа му. Говореше очевидно с Лола.

Започнах да се колебая да вляза или да остана отвън и докато стоях в тази си нерешителност, неволно дочух част от разговора. Калрос произнесе вече познатото ми име — Рамон Райас.

— Да, скъпа Лола — каза раненият харочо като отговаряше, както изглежда, на въпроса ѝ, — това бе самият той, негодникът Райас! Той не се задоволи да те преследва с мръсните си предложения, не остави намира и мен. Намери ме дори на бойното поле и едва не ме уби! Проклятие! Не се съмнявам, че няма да спре и пред това... видях го над себе си с нож, насочен към гърдите ми... Нямах сили да се съпротивявам, да отблъсна удара. Защо не бе забил ножа... не знам. Помня, раздаде се гърмеж, след миг го видях отново пред мен с пистолет в ръката, до самото ми лице. Господи, помилуй! В тази минута почувствах, че губя съзнание... Повече нищо не видях и не помня.

— Скъпи Калрос! С пистолет в ръката над теб не е стоял той, Рамон Райас!

— Ами кой друг? Не, Лола, той беше... добре го видях и чух как заплашваше. Помня! Искаше да ме принуди да му откроя... О, той беше, Лола. Сигурен съм!

— С нож те е заплашвал той! Това е така. Но с пистолет в ръката не е бил дон Рамон, а друг. Бях го взела за враг, но се оказа, че не е такъв.

— И кой може да е бил?

— Американец! Същият, който се погрижи да те пренесат тук, в палатката.

— Видях неколцина около себе си... Да не би да е лекарят, дето ми превърза раната?

— Не, не той.

— Но тогава кой, Лола?

— Офицерът... Може би ти не си забелязал между тях един млад, красив офицер?!

Сърцето ми удари силно, радостното вълнение ме хвана за гърлото. Гледах с все по-нарастващо жадно любопитство ранения. Очаквах да прочета върху лицето му чувство на ревност. За мое учудване Калрос Вергара оставаше невъзмутимо спокоен.

— Той ли се е разправил с Райас? По какъв начин? Какво искаш да кажеш, Лола?

— Виждаш ли тези кървави следи по ризата си? По лицето ти имаше кръв, аз я измих. Отначало си помислих, че е твоя кръв.

— Не е била моя?

— Както виждаш, тя е свежа, още не е съвсем засъхнала, вгледай се внимателно. Благодарение на Света Богородица това не е твоя кръв. Ако ти беше изгубил още малко кръв, това би те убило, Калрос. Така каза лекарят.

— Проклятие! Но чия е тази кръв тогава?

— На дон Рамон!

— Какво? Как така? Разкажи ми, Лола!

— Ти помниш, че той те е заплашвал да те прободат с ножа си. После си чул изстрел. Но е стрелял не Рамон, а оня млад офицер. Той е стрелял по Райас, а не по теб. Куршумът е достигнал навярно целта си, защото ножът на разбойника се оказа до теб и дръжката му беше окървавена. Сигурно това е кръв от раната, която е получил Райас. Ах, скъпи ми, братко Калрос! Ако не беше се случил там този храбър американец, сега ти нямаше да бъдеш между живите и аз щях да остана сама, беззащитна!

Братко Калрос?!

Сякаш тежък камък се смъкна от сърцето ми!

Сякаш стрела, насочена към сърцето ми, вече допряла се до тялото ми, бе извадена в един миг и без болка!

Братко Калрос!...

Ето защо, значи, харочо можеше без ревност, спокойно да слуша ласкавите отзиви на Лола за мен.

Не, Лола Вергара! Не, красавице харочо, докато съм жив, никога през живота си няма да бъдеш беззащитна!

Тази мисъл проряза съзнанието ми и остана в него. С голямо усилие се сдържах да не се втурна в палатката и да не я извикам.

V

Откритието, което направих, ме излекува веднага от ревнивите опасения, станали така мъчителни за мен.

Наличността на тази ревност ми доказваше вече — ако бяха нужни за това доказателства — че аз съм влюбен. Но аз не се съмнявах в това.

Знаех, че съм влюбен в Лола Вергара от първия момент, от онази минута, когато горящите ѝ очи ме бяха пронизали злобно и през стиснатите си зъби тя ми бе хвърлила гневно в лицето: „убиец!“ Пламнала от ненавист, тя бе очарователна! Почти тъй очарователна, както по-късно — с усмивка на уста!

Да, тя ми подари усмивка!

Когато ми се усмихна като на спасител почувствувах — цялата сияеше от благодарност, дори бих казал — от благосклонност.

В тази минута в душата ми изгря надежда, която почти заглуши ревността, възникнала така бързо и безпричинно.

И тази надежда като че закрепна, когато чух думите „братко Калрос“ отново. Такива изрази не се използват между влюбени.

Обръщението доказваше, че отношенията между Калрос и Лола, и чувството, което ги съединява, съвсем не са такива, каквито ги предполагах отначало; това бе сестринска любов.

Значи сърцето на Лола бе свободно за друга любов!

„Ще ми бъде ли съдено, казах си, да събудя в нея това чувство? Ще ми бъде ли съдена щастлива взаимност?“

Няколкото нейни думи, които не съвсем честно бях подслушал, породиха в сърцето ми толкова надежда!

Все още не се решавах да вляза в палатката. Нямах желание да прекъсна разговора. Той ми доставяше голямо удоволствие. Но затова пък ми се искаше да видя отново лицето на красавицата харочо. Така или иначе, бе невъзможно повече да подслушвам. Когато сърцето ми се поуспокои под влиянието на направеното радостно откритие, си дадох отчет за неделикатността на своето поведение.

Трябваше да реша или да вляза, или да се отдалеча. Предпочетох да вляза.

Но преди да прекрача, си оправих неволно косата и фуражката, и не без кокетство засуках мустаците си.

Признавам си тези суетни постъпки. В тази минута се гордеех истински с външността си. Нали Лола бе продумала: „красив млад офицер!“

Такова мнение имаше тя за моята външност. Тя, Лола. И вдъхновен от ласкавото ѝ признание, исках да се покажа достоен за него.

И все пак, когато се намерих пред обаятелната девойка, почувствувах, че съм смутен силно, че смущението ми се засилва от присъствието на брат ѝ.

Сигурно бе странно на пръв поглед, но и ясно — представях се пред брата и сестрата с нечиста съвест. Трябва да призная, няхах сериозни намерения към хубавицата харочо, пък се стремях към любовта ѝ.

Какви сериозни намерения можех да имам? Та тя бе проста селянка. Наистина това име „харочо“ не бе напълно прилягащо по отношение на племето ѝ, известно с непознатите за цивилизования свят резки съсловни различия. Цялото племе „харочо“, въпреки бедността си, се отличаваше с красива външност, грация на движенията, практически ум и находчивост.

Проста селянка, красива плебейка — може би дори не напълно добродетелна, сестра на обикновен войник — Калрос бе точно такъв... Можех ли да имам сериозни намерения спрямо нея?

Да ѝ предложи да стане моя жена? — такава мисъл и на ум не ми минаваше. И все пак се стремях да покоря сърцето ѝ!

Стремях се затова, защото тя бе покорила моето!

Бе ме обхванала такава могъща страст, че не можех да не мисля какво ще стане по-нататък.

Изцяло нечестна мисъл няхах, твърдя това, но че мислите ми не бяха благородни, това веднага почувствувах сам, когато се намерих пред брата и сестрата.

Влязох в палатката.

Девойката, с любовта на която бях готов да си играя, скочи като ме видя и ме поздрави с такава скромност, че не можеше да не ми

стане срамно относно тайните ми помисли. Погледът ѝ бе изпълнен с благодарност. Почувствах се ужасно недостоен.

— Сеньор — каза тя след като отговори на въпросите ми за състоянието на Калрос, — аз ви моля да ме простите за резкостта, с която се бях обърнала към вас. Много съм грешна. Бог да ме прости! Видях ви наведен над него... и помислих, че сте го убили... О, сеньор, можете ли да ми простите?

— Няма за какво да ви прощавам — изпънах се леко, — при онези обстоятелства вие не можехте да не помислите за това... За щастие никой не е убил брат ви, нито дори оня американски войник, чийто куршум го е ранил. Много се зарадвах, когато узнах, че раната му не е опасна.

— О, сеньор! — намеси се Калрос. — Ако не беше вашето застъпничество... Лола току-що ми разказа всичко — щях да бъда ранен не само опасно, но и смъртоносно, в това няма съмнение. Този нож — харочо показва опръсканото с кръв оръжие, което лежеше на пода, — щеше да пронизе сърцето ми. В това съм сигурен. Рамон Райас бе решил да ме убие. Този дявол!... Простете, господин американец, може би знаете нещо за него? Как узнахте името му?

— От вашите уста, Калрос Вергара. А вашето име — от неговите уста. После и от неговите уста, и от вашите чух трето име...

Погледнах към Лола.

Тя отвърна на погледа ми с приветлива усмивка.

Калрос продължаваше да недоумява; изглежда не можеше да ме разбере добре.

— Вие забравяте — казах, — че в разговора си с Рамон Райас споменахте за трето лице, за особа, с която имах после удоволствието да се запозная... с вашата сестра, ако не греша.

— Да, капитане, Лола е моя сестра.

— Можете да се гордеете с нея, сеньор Калрос! Девойка, която е последвала брат си на полесражения, която е способна да го търси сред ранените, която рискува собствения си живот, за да облекчи страданията му — такава девойка е достойна сестра на истинския войник! Аз бих желал да имам такава сестра!

Докато говорех всичко това, попоглеждах към Лола. Чувствах колко нежен е погледа ми и ми се стори, че на лицето ѝ се мярна отзивчивост. Това бе един миг и сянката така неуловима, че можах да я

схвана поради силната си впечатлителност. Сетне дългите ѝ ресници се отпуснаха и скриха очите ѝ заедно с моменталната искра на нежност.

Когато свърших, тя, без да повдигне очи, проговори, като се обърна към мен:

— Простете, сеньор...

И тръгна към изхода, спря на прага и обясни, че отива да вземе нещо за брат си.

Ако не бе обяснението ѝ, бях готов да си помисля, че съм я оскърбил с комплиментите си и с нежните си погледи. За оправдание, във всеки случай, не ми даде време, защото изчезна за миг.

Все още не можех да се ориентирам в това, което ставаше наоколо.

Кой можеше да бъде този ранен юноша? Нито по лицето, нито по дрехите той не приличаше на прост войник, а пък във външността му не намирах никакви указания за това — какъв може да бъде той.

Бях видял смъртния му враг с нож в ръката, със заплахите да го лиши от живота. И това заплашване сигурно щеше да бъде изпълнено, ако не бях се намесил аз. И този враг щеше да бъде не естествен противник, не неприятел, а съотечественик, и както изглежда дори бивш другар!

Сетне това появяване на девойката на самото полесражение!

И не една от онези отвратителни фигури, които можеха да се забележат на следния ден подир кръвопролитния бой как сноват между мъртвите и обезобразени войници... Поразяваше ме дивното видение — младото същество с очарователно лице, с мелодичен глас на фона на ужаса и скръбта, на цялата обстановка наоколо. Лола сякаш бе небесен ангел, но от плът и кръв, слязъл на земята, за да облекчи страданията, които хората в безумната си ярост си бяха нанесли един на друг.

Отгоре на всичко това неземно създание се оказа сестра, а не възлюбена на бедния ранен, чийто викове ме бяха вдигнали посред нощ от постелята.

Любимите на войниците можеха често да се видят на полесраженията, бе ми се случвало да ги срещам неведнъж, но сестра — никога. Известно обяснение на тази странност, впрочем имах когато си припомних зрелището, на което бях станал свидетел този ден. На

поляната близо до селището Ел План се бяха тълпели четири хиляди войници от армията на Санта Ана, паднали в плен по време на сражението. И между тях бях видял много жени — не само зрителки, но и вземащи дейно участие във всичко.

Взаимоотношенията, които съществуваха между тези жени и войници, бяха от най-различен характер. Но между тях имаше, зная, войнишки майки и сестри.

Неволно бях сравнил тази армия от бойци от двата пола с армията на победителя, към която принадлежах и целият персонал на която се състоеше от половин дузина зли, свадливи жени, лошо играещи ролята на грижовници, още половин дузина перачки и 2–3 жени с пределно съмнително поведение.

Като си спомних тази картина, която видях близо до Ел План, вече не се учудвах, че Карлос Вергара е съпроводен от сестра си на бойното поле. Поразителното бе това, че той можеше да има такава сестра!

И ето, като останах сам с ранения в палатката, не можах да се удържа да не си изясня всичко това.

Случайната роля, която така щастливо ми се бе удадала да изиграя в съдбата му, като че ли ми даваше право и когато девойката се бе отдалечила толкова, че да не може да ни чуе, започнах разпита си:

— Рамон Райас, както изглежда, не е от приятелите ви?

— О, сеньор! Той е най-злият ми враг!

— Но на сестра ви, изглежда, не е враг? Струва ми се, говореше за някаква дружба с нея, което ще рече... за своята любов... Нима сестра ви е на друго мнение?

— Сестра ми го ненавижда, каква ти любов...

— Сигурни ли сте?

— Сеньор капитан, ние с вас сме чужди, но съзнанието за услугите, които ми направихте днес, породило у мен чувството като че сте ми били отдавнашен приятел. Простете, че приказвам така... аз съм прост беден харочо, целият имот ми се състои от малка хижа с градина, кон, седло, нож и... и свобода, която исках да прибавя... но не ми се удаде... Ако бях действително свободен, кой би посмял да ме откъсне от къщата ми и да ме застави да воювам, да правя тъкмо онова, което не ме интересува. Ще попитате как могат да не ме интересуват работите на родината ми. Да, това ни го внушава нашето

военно началство... но то не е истина! Ние проливаме кръвта си без всякаква полза за скъпата родина, която стене в неволя. Не за да се бия за свободата ѝ ме пратиха на Серо Гордо и ме застреляха като куче. Бих се за тирана... за Ел Кохо, Куция!

— Значи не се сражавате доброволно?

— Как тъй доброволно, сеньор непознат! Взеха ме насила, пратиха ме тук, заставиха ме да се бия, раниха ме. Е, какво пък, добре е и това, че не мога да се оплача, че съм оставил свободата си в Мексико, защото такава нямах... Но имам, сеньор капитан, съкровище, което ми е по-скъпо от всички богатства, по-скъпо от самата свобода! То ми е завещано от родителите — те отдавна са в по-добър свят...

— Какво съкровище? — попитах, когато харочо замълча в явна нерешителност да иде до край.

— Моята Лола, скъпата ми сестра! — най-сетне каза той.

— Но вас, надявам се, не ви заплашва опасност да я загубите...

— Там е и работата — въздъхна харочо, — опасност има. От онова, което сте чули тази нощ, трябва да сте разбрали какво я заплашва.

— Да, разбира се, неговите заплахи чух. Но защо ще се страхувате от човек, който не е властен над вас, нито над сестра Ви? Щом, както казахте, тя го презира, то за каква опасност може да става дума?

— Ах, сеньор непознат, ако познавахте моята страна, не бихте казали това. Човекът, за когото говорим, има голяма власт, ако, разбира се, е останал жив.

Той изразително погледна изцапания с кръв нож, който лежеше пред очите му.

— Голяма власт? И в какво се състои тя? — попитах.

— Той е мой капитан — каза харочо, — началник на отряда на „гверилиясите“, който е съставен от хора, предимно от нашето селище. Принадлежа към този отряд. Дон Рамон Райас ми е непосредствен началник. Назначението си той е получил от самия диктатор Антонио Лопес де Санта Ана. Как е станало това за повечето от нас, войниците, е загадка, защото ние отлично знаем, че преди избухването на войната с американците, Райас бил салтеадор.

— Разбойник, искате да кажете.

— Точно така, разбойник, капитане, нито повече, нито по-малко.

— Чух как му хвърлихте в лицето това позорно име. Но каква цел имаше покушението на живота ви?

— За Райас е важно да се отърве от мен, за да може по-леко... моята бедна Лола... проклятие! Вие разбирате, капитане, какво искам да кажа...

Не ми бе необходимо по-подробно обяснение, но Калрос продължи да обяснява:

— Сеньор непознат, ще ви разкажа всичко. Вие видяхте сестра ми. Наистина вашите жени, чувал съм, се отличават с голяма красота, може би на вас Лола не ви се е показала толкова... красива, но сред нашите жени, трябва да подчертая това, макар че съм й брат, тя се смята за истинска красавица!

— Мисля, че това твърдение не може да не бъде признато навсякъде — добавих тържествено.

— Виждате ли — каза харочо доволен, — за девойка, особено бедна, красотата понякога се явява само като нещастие... И за моята Лола тя е едно действително нещастие!

— Нещастие? Какво искате да кажете?

Раненият дори не подозираше как живо бе засегнато любопитството ми.

— Работата е там, сеньор — продължи той, — че между другите девойки Рамон Райас обърна внимание само на Лола.

— Той е ваш бивш другар, нали?

— Да, отношенията отдавна са прекъснати. Когато напусна селището ни и се посели в Пуебло, в големия град, който се ползува с лоша слава, макар и да го наричат „градът на ангелите“, ние задълго го изгубихме от очи. Нищо не знаехме за него, а после чухме, че е станал салтеадор.

— И сега се появява като офицер от мексиканската армия?

— Именно това е от всичкото най-чудно. Всъщност ние, които познаваме дон Антонио, не трябва много да се учудваме. Рамон Райас не е едничкия разбойник на служба при него. Както рекох, изгубихме из очи Рамон отдавна, когато бяхме още ученици. Внезапно той се появи един ден в селището ни, упълномощен да сформира отред, или по-право насила да ни обърне на войници. В числото на насилениите попаднах и аз. Хванаха ни, съставиха от нас отред гверилияси и назначиха за капитан Райас. Тогава той забеляза Лола.

— Значи сестра ви бе с вас в похода?

— Да, много от другарите ни се съпровождаха от сестрите и майките им. Жените дойдоха с нас, за да облекчат опасността и трудността на походния живот с грижите си. У нас това е обичай, сеньор американец. У вас това не е прието, знам.

— Да, ние не се обременяваме с женско общество.

— И сте прави, сеньор американец. За мене това действително се оказа тежест. Трябваше през всичкото време да мисля за опазването на бедната ми сестричка.

— За опазването? От кого?

— От капитана ни, от Рамон Райас. Тогава той захвана да ме преследва, всякак да ме притеснява, с всеки ден, с всеки час все повече и повече. Особено нетърпимо стана, когато...

— Сте я скрили от него?

— Да, трябваше да сторя това. Намерих другар, който ми предложи да я укрие на безопасно място до свършека на войната, когато пак ще имам възможност да я защитавам като свободен син на републиката.

— Какво я е довело тук през нощта?

— Преданата любов към мен, сеньор капитан! — каза юношата с гордост. — Тя е узнала от избягалите от бойното поле, че съм ранен и изоставен, и е дошла да ме намери, да се погрижи за мен, ако ме открие жив, или да ме оплаче, ако се окажа мъртвец. На вас дължим, сеньор капитан, че ме намери жив!

Известно време харочо мълча умислен, сетне отново заговори:

— Света Богородице, какво би станало, ако Райас бе успял да ме убие! А това без всякакво съмнение би му се удало, ако не бяхте вие, сеньор... Между това Лола беше така близо, викаше ме по име. Той щеше да познае гласа ѝ, щеше да я причака... Тя можеше да успее да се приближи. Хищният вълк и агънцето щяха да се срещнат лице срещу лице в гъсталака. Света Богородице, благодаря ти за спасението ѝ!

Харочо си представи навярно съвсем ясно една такава среща и нейните последици, затова се повдигна развълнуван и повтори горещата си благодарност към Света Богородица.

Едва замряха последните звуци от молитвата му и думите „Света Богородица“ се чува трети път, само че отвън. Веднага разбрах, че ги

бе произнесла Долорес, Лола, със своя сребрист глас. Силно трогнат, Калрос скочи съвсем от постелята и няколко мига се задържа на краката си като се поклащаше и трепереше с цялото тяло. Но слабостта победи и той отново падна на постелята. В същата секунда девойката се втурна в палатката, като ни увери по такъв начин, че нищо не се е случило с нея.

— Какво има, скъпа Лола? — извикахме едновременно и аз, и брат й.

— Той е там! Дон Рамон! Там, зад палатката!

— Ако е още там, когато изляза, прекрасна Лола, обещавам ви, никога повече няма да ви безпокои с присъствието си! — измъкнах сабята си и се втурнах към изхода.

— Сеньор! Сеньор! За Бога! Не излизайте сам! Дон Рамон е злодей, страшно опасен! — Лола се опита да ме спре с вик.

В душата ми се появи горчивина, негодувание. „Кой знае, с бързината на мълния мина през ума ми, може би цялото й презрение към този Райас да е само плод на въображението на Калрос?“

— Да се надяваме, че ще има храбростта да ме дочака — казах. — Ще видим!

И се затичах да търся дон Рамон.

Не след дълго към мен се присъединиха няколко бойни другари, събудени от шума, който бях вдигнал. Но колкото и грижливо да прегледахме цялата околност, не можахме да намерим и следа от разбойника.

Всичко, което можех да направя, бе да удвоя часовите и да взема някои други мерки за всеки случай. Разбойникът можеше и да се върне. Сетне побързах да вляза отново в палатката.

Като помогнах на Калрос да легне колкото се може по-удобно и като доставих за Лола вълнено одеяло за леглото й на пода, трябваше да кажа и „лека нощ“.

— Не се плаши от нищо, прекрасна Лола — не се удържах и пошепнах на ухото й, — ако някой си науми да наруши покоя ти, ще трябва да прекрачи през трупа ми! Ще пазя съня ти при входа на палатката. Спи спокойно! Лека нощ!

— Лека нощ — отвърна мило Лола, по детски невинно, така че да разсее всичките ми нечисти мисли.

VI

Легнах при входа на палатката, на голата земя, увих се само с шинел. Сънят бягаше от очите ми, не от студа или от неудобното положение на тялото ми, а от съзнанието за близкото присъствие на божественото създание, което бе отделено от мен само с едно платнище.

Лежах и се прислушвах внимателно, но нито звук не достигаше до мен. Ужасната нощ се сменяше бързо от настъпващия ден, а наоколо царуваше дълбоко мълчание — то не се нарушаваше дори от едно-единствено изохкване на един ранен войник. Умиращите бяха млъкнали навярно от непоносима умора.

— Мексиканци? Пазете се! Какво искате?

— Ние сме доктори... лекари... разбирате ли?

— Доктори? Лекари, значи? Е, ако казвате истината бихте могли да помогнете доста тук. Колко ваши войници умряха, само защото нямаше лекари! Но без парола все пак не мога да ви пусна. Виж, мога да извикам подофицера, с него да поговорите.

Като се обърнах настрани, откъдето идваха тези гласове, видях веднага цялата група, която стоеше пред часовите. Приблизително двадесет човека и само един от тях в униформа, която се състоеше от брич и куртка от грубо синьо сукно, с позлатени копчета, украсени с червена ивица и златен галун. Вместо фуражка той носеше широкопола черна блестяща шапка. Общо взето костюмът му бе полувоенен, полуцивилен, какъвто често се срещаше по време на война, особено в мексиканската армия.

Останалите в групата бяха различно облечени. Някои също в полувоенни дрехи, някои в обикновени, за излизане на улицата, ако можеше да се нарече така приетата в Мексико дреха. В ръцете на едни имаше хирургически принадлежности, бинтове, шишета с упойка, други носеха на гърбовете си сгъваеми носилки. Както изглеждаше офицерът бе старши лекар в мексиканската армия, а останалите — негови помощници.

С часовите бе говорил именно началникът на медицинския отред.

Появата на такива хора на полесражението не можеше да възбуди подозрение. Те можеха да бъдат пропуснати без всякакви по-нататъшни разпити. Като се убедих в това, извиках на часовия да ги пусне.

След няколко секунди пред мен застана мексиканският лекар, който току-що бе говорил на своя развален английски. Като ме поздрави вежливо, той каза:

— Сеньор капитан, рекоха ми, че с вас бих могъл да говоря на родния си език. Позволете да ви благодаря за тази доброта, с която сте се отнесли, в името на човеколюбието, към нашите ранени войници. На вас, сър, ние не гледаме като на враг.

— Едва ли заслужавам благодарност за тези малки услуги — казах, — които ми се удаде да окажа на някои от вашите сънародници. На много от тях не можах да бъда полезен. Страхувам се, че не един нещастник, останал без всякаква помощ, вече се е разделил с живота.

— Това ми напомня, сеньор, че трябва да пристъпя към изпълнение на дълга си без да губя време. Имам пропускно свидетелство от главнокомандувания американската армия, ще обичате ли да го прегледате?

Подаде ми документа, но аз се отказах да го поема.

— Това е излишно. Достатъчно ми е, че сте от медицинския щаб. Вие нямате по-добро пропускно свидетелство!

— Благодаря ви още веднъж, сеньор капитан, от името на Мексико и в името на човеколюбието!

С тези думи той се обърна и заедно със спътниците си тръгна към мястото, където бяха прекарали ужасната нощ десетките ранени.

Цялата му външност, всяко движение на този мексиканец бе изпълнено с необикновено благородна грация. Той бе около петдесетгодишен, мургав, с белоснежни коси и с нежни, почти женски черти. От големите му, пълни с кротост очи, от меките звуци на мелодичния му глас, от малките му ръце и от скромната сдържаност на жестовете личеше, че е истински джентълмен.

Както изглежда, той бе развит и образован човек, може би дори пътувал из чужди страни — затова свидетелствуваше не само общото впечатление от външността му, но и фактът, че владееше, макар и не

съвършено, английския език: Между неговите съотечественици такова нещо се срещаше рядко.

При това чувствах интуитивно, че трябва да е много добър лекар.

Спомних си за Калрос, когото бях прибрал в палатката. Той се нуждаеше от помощта на лекар.

Тъкмо помислих за това и поисках да му кажа и от палатката излезе Лола. Тя бе чула разговора ми и бързаше да помоли лекаря да помогне на брата ѝ.

— О, сеньор — обърна се към мен, сетне посочи с поглед тръгващия си мексиканец, — помолете го да помогне на брат ми.

— Аз самия исках да сторя това — отвърнах, — но ето че той се връща.

Не стана нужда да го моля. Като чу гласа ѝ, той се обърна и тръгна към нея. Останалите му спътници го последваха, погледите на всички бяха устремени към красивата харочо.

— Сеньорита — обърна се към нея лекарят, тръгвайки към палатката и повдигайки вежливо сомбрерото си, — на бойното поле рядко може да се срещне такова прекрасно цвете! Ако съм разбрал вярно, вие бихте желали да прегледам някакъв ранен, скъп за вас човек, така ли?

— Да, сеньор, става дума за моя брат.

— Ах, брат! — каза мексиканецът като погледна леко учудено девойката. — Де е той?

— Тук, в палатката, сеньор. Калрос, скъпи мой Калрос! Тук има лекар, истински лекар. Той сега ще те прегледа!

С тези думи Лола влезе бързо в палатката. След нея и лекарят.

Аз също смятах да вляза, когато изведнъж ме заинтересува забележката на един от мексиканците, изречена тихо към негов другар. Спрях се.

— Знаеш ли коя е тази? Лола Вергара, красавицата, която е достатъчно да видиш веднъж, за да не я забравиш никога!

— Това е самата истина, Чико. Аз самият познавам един, който не само би желал да я види, но и скъпо би заплатил за това. Добре го знам, дявол да го вземе!

— За кого говориш? — попита един от мексиканците.

— За вожда на гверилияците. За капитан Райас. Знам със сигурност, че той жадува да я види!

— Да, брат й е от отреда на Райас, а тя съпровождаше отреда. Преди три дни я видях в Пуенте — каза първият от събеседниците.

— Преди няколко дни са я видели да съпровожда отреда на Райас, заедно с другите жени? После тя неочаквано била изчезнала някъде. Никой не знае къде. Дори капитан Райас. Иначе защо щеше да предлага Наполеон на оня, който би му показал убежището й!

— Нима е предлагал?

— Разбира се, аз добре чух.

— И на кого е предлагал?

— На оня мръсен замбо, който не знам защо през всичкото време се навърташе около бойното поле. Не знам, кой е той, случи се, както казах, в Пуенте. Стоях в дъното на моста, вече се свечеряваше. Изведнъж виждам: върви самият капитан Райас и с него онзи негър, разговарят за нещо, както изглежда, за тази девойка ще да е било, защото чух няколко пъти името й. Самият им разговор не можах да чуя, понеже стоях настрани, за да не ме забележат. Но ето това отчетливо чух.

— Кое?

— Това, което рекох, за наполеона. Райас каза: „Научи, Сантуcho, къде я е скрил!“

— Ама кой къде да я е скрил, бе?

— Дявол го взел, това точно не чух. Сигурно ставаше дума за брат й, за кого друг. Казват го Калрос.

— Тук има нещо — забеляза един от слушателите — има нещо и то ще излезе доста мръсно, да знаете!

— Несъмнено е едно — опита се да поостроумничи Чико, — не ще да е самата девойка.

— Този замбо не е много добър човек и началникът, който е способен да прибъгва към услугите на такава — каза един от мексиканците, който досега не вземаше участие в разговора, — при всичкото му сегашно блестящо положение, крие в себе си нещо тъмно. Знаете ли, готов съм да се закълна, че го видях преди време... наистина... с маска!

— Как така с маска? — чуха се няколко гласове наведнъж.

— Казвам това, което съм видял. С черна маска. Беше по време на последното ми пътуване с кервана на Хосе Виларес, който носеше стока за английската фирма в Кале де Меркадерос, в Пиняли, по пътя

от Пироте до Пуебло, ни нападнаха разбойници, завладяха мулетата и разграбиха цялата стока. Всички ние и самият Хосе, трябваше да лежим с лице към земята, докато ни грабеха. Взеха Всичко, което можеше да се носи и което представляваше ценност. Съвсем разориха бедния Хосе, дявол да ги вземе! Хосе така и не се оправя от тогава.

— Но какво отношение има това към нашия разговор? Какво общо виждаш ти с капитан Райас?

— Да... аз започнах за капитана — досети се разказвачът, — бях забравил, но, разбира се, това има отношение към него. Всички салтеадори заедно с предводителя си бяха с черни крепови маски. Но в тази минута, когато водачът им разглеждаше отнетите от Хосе документи, успях да разгледам мръсното му лице — от брадата до самите очи. Сега, когато срещнах Райас в лагера, веднага го познах, наречете ме глупак и слепец, ако не е той!

— Какво от това — каза един от слушателите, както изглежда с не много строга нравственост, — ако капитан Райас се е забавлявал малко като салтеодор? Има в нашата армия офицери, които някога са викали: „кесията или живота!“, а сега са генерали!

— По-тихо, приятелю! — спря го друг мексиканец. — Докторът иде. Пази се, това, което каза, прилича на измяна!

Толкова бях заинтересуван от този разговор, че не бързах да вляза в палатката. Мексиканците говореха високо, без да се притесняват от мен, навярно си мислеха, че или не ги слушам, или не разбирам езика им. Стараех се да поддържам тази увереност като се правех, че съм зает с разговор с един от войниците ми.

Докторът излезе от палатката, спътниците му замлъкнаха и аз отидох при него да го разпитам за болния.

— Благодаря ви, кабалеро, раната не представлява особена опасност, но като съдя по това, което ми разказа, ако остане тук, ще бъде заплашен от друга опасност.

Разбрах, че Калрос е разправил на лекаря събитията от миналата нощ.

— Дълго ли още ще останете тук? — попита ме мексиканецът разсеяно.

— Получих заповед още днес да вдигна лагера.

— И ще отидете навярно в Ялапа?

— Да, в Ялапа.

— В такъв случай раненият трябва да се пренесе в Ел План. Навярно ваш отред ще остане там още някое време?

— Да, такова беше намерението на главнокомандуващия ни.

— Там раненият ще бъде в по-голяма безопасност. Състоянието му позволява да се пренесе на носилка, няма да му навреди. Мога да отделия шест от помощниците ми.

— Няма ли да му бъде по-добре в Ялапа? Мисля, че климатът в Ялапа би му подействувал по-благоотворно. Не сте ли съгласен с това?

— Несъмнено сте прав — отговори представителят на науката, — но от тук до Ялапа е толкова далеч! В армията ни няма болници. Кой ще се съгласи да носи прост войник на такова разстояние?

— Защо не, той е симпатичен юноша. Хората ми на драго сърце ще се съгласят, ако намирате, че... — внезапно се обърнах, понеже видях Лола на прага на палатката.

Тя ме гледаше. Лицето ѝ светеше от благодарност.

Несъмнено това чувство бе предизвикано от успокоителните думи на лекаря, който даде надежда за пълното оздравяване на Калрос. Но на мен ми се искаше да вярвам, че прекрасните ѝ очи говорят и за радостно съгласие с моето предложение.

Лекарят не можеше да подозира причината за живото ми участие в съдбата на харочо.

Досещаше ли се, подозираше ли Лола тази причина?

С усета, свойствен на племето ѝ, тя вероятно се досещаше.

Поне на мен ми се искаше да вярвам, че е така. Наблюдавах ласкавия израз на лицето ѝ, с който тя наблюдаваше мен. Впрочем, всичко би могло да бъде и най-обикновена благодарност за любезното ми участие. И толкова.

— Нямам нищо против — каза лекаря след като помисли малко, — великодушието ви към чужденеца и врага ви прави чест, кабалеро. И то е естествено като продължение на благородното ви поведение през тази нощ.

Усмивката му, съпроводена с бърз поглед, отправен едва забележимо към Лола, ме накара леко да се объркам.

— Ние трябва, Впрочем, да се осведомим за желанието на самия болен — заговори той отново като ми даде време да се оправя от смущението, — как мислите, сеньорита?

— Благодаря ви, сеньори! — отвърна Лола. — Аз ей сега ще попитам брата си.

— Калрос! — извика го тя, поглеждайки в палатката. — Младият офицер, който беше така добър към теб, предлага да те пренесе в Ялапа. Искаш ли това? Лекарят намира, че въздухът в Ялапа е по-добър за теб от тукашния!

Сърцето ми заби силно в очакване на отговора.

Такъв нямаше дълго. Както изглежда, Калрос не се решаваше.

— Е? Какво? — попитах изнемогнал.

— Решавай! — заговори отново Лола. — В Ел План има силни горещини!...

„Благодаря ти, прекрасна!“ казах си възхитен.

Чувствувах, че очаквам решението на Калрос, както престъпникът очаква присъдата си.

VII

Твърде вероятно бе Калрос да се съгласи за Ялапа, но той не успя да изрече решението си.

Стоях над постелята му като се стараех от своя страна да поддържам наивната настойчивост на сестра му, когато зад палатката се чуха нови гласове, които питаха за него, ясно произнасяйки името му.

— Виж ти! — извика харочо като се ослуша на свой ред и разбра, че гласовете са му познати. — Това са наши приятели, сестро, хора от Лагарто. Излез при тях, скъпа, и им кажи, че съм тук.

Лола изскочи от палатката.

— Наистина! Те са! — извика от прага. — Виждам Висент Вилагос, Игнас Валдес, Розарио Прес Вилас и малкия Паблито.

— Слава Богу! — каза Калрос, леко облакътен на леглото. — Няма да се учудя, ако са дошли да ме заведат у дома!

— Не се лъжеш, затова сме дошли — отвърна висок харочо, влизайки енергично в палатката.

— Висент Вилагос! — извика Калрос.

— Да, приятелю, затова сме тук и се радваме, че си оцелял щастливо. Лекарят ни каза, че състоянието ти е отлично. Той разрешава да те пренесем в Лагарто, предпазливо ще те носим, не се бой. И сестричката ти ще носим, стига само да се съгласи да седне на рамената ми! Ха, ха, ха!

Докато говореше влезлият мексиканец, останалите харочо, група от седем души — влязоха също и обиколиха леглото на болния си земляк, стискаха му ръцете и се кланяха пред Лола с рицарска почителност.

Стоях настрани и гледах с любопитство размяната на любезности и приятелски приветствия — задушевността на тези хора имаше национален характер. Но не можех да кажа, че съм само любопитен; мъчех се да отгатна няма ли мой съперник между влезлите.

Следях трескав как всеки ще се приближи до Лола и с какъв израз на лицето ще го посрещне тя. Не снесах очи най-вече от нея. За щастие не забелязах нещо, което би приличало на взаимна интимност.

Всички влезли бяха едри, тъмнокожи и чернокоси мъже с характерни лица, от които Салватор Роза не би могъл да не се увлече с изисканата си четка. Повечето бяха с островърхи брадички, като тези от портретите на Ван Дайк.

Всички бяха на около тридесет години, не по-стари. И доста красиви, но нито един не ми внушаваше неприятно чувство, такова, каквото един влюбен изпитва като предчувствие.

Ако трябваше да де страхувам от нещо сериозно, то това бе съперничеството на Райас, врага на Калрос.

Висент Вилагос бе по-възрастен от всички и, както се виждаше, бе техен водач.

Вече не можеше да се повдигне въпроса за пренасянето на Калрос в Ялапа, неговите съселяни бяха приели това като пълна нелепост и Лола нямаше да може да стори друго, освен да замълчи.

Тя стоеше настрана, без да взема участие в разговора. Бях радостен да забележа, че тя, както изглежда, не бе много доволна от появяването на харочите.

Искаше ми се да срещна очите ѝ, за да проверя всичко това в тях. Пред възторжените харочи нямаше никаква възможност да заговоря с нея.

През всичкото време те ме оглеждаха с любопитство, впрочем, напълно дружелюбно, защото вече бяха отчасти осведомени в какви взаимоотношения се намирам с техния съотечественик.

— Вече е време! — каза Вилагос след като обсъди с тях предстоящото пътуване, — не трябва да се бавим, докато стигнем до Лагarto, слънцето ще залезе.

Положиха Калрос на носилка и го изнесоха внимателно. Към носилката прикрепиха като навес няколко широки бананови листа, за защита на болния от слънчевите лъчи.

— Сенъор непознат! — Вилагос се приближи към мен и ми протегна приятелска ръка. — Вие се отнесохте много добре към нашия съотечественик, макар да се смятате за наш враг. Нека се надяваме, че тази вражда ще свърши скоро. Но каквото и да стане, ще настъпи ли мир между нас, или войната ще продължи, в едно ще се убедите: ако

някога ви се случи да попаднете в малкото ни селище Лагарто — харочите притежават две скромни достойнства — благодарност и гостоприемство. Прощавайте!

С такива приветствия се простиха с мен и останалите харочи.

Само такава прощаване бе възможно и между мен и Лола в присъствието на съеляните ѝ. Въпреки че ми се искаше да се простя с нея съвсем по друг начин...

Сполучих само да ѝ пошепна жадно:

— Обичам ви, Лола!

Отговор не последва. Нито дума, нито въздишка. Но големите ѝ черни очи се спряха върху мен за миг и в тях сияеше толкова невинна яснота и чистота, че сърцето ми заудря силно.

Като насън казах:

— Прощавайте!

Не прибавих дори обикновено пожелание „на добър път!“ Добавих само приетото у испанците приветливо „Hasta Luego“, което означава „сърдечно довиждане“ и за което няма съответен израз на нашия груб саксонски език.

Но в този момент на неволна, на нежелана раздяла, си дадох мислено клетва, че каквото и да ми струва, ще се видя още веднъж с Лола Вергара!

Прекрасната, незаменима девойка се скри!

„Кога ще ми се случи да я видя пак, о, Господи?“

Този въпрос не преставаше да ме вълнува и измъчва.

Стори ми се, че когато се отдалечаваше, тя се огледа.

Може би и тя предпочиташе да отиде в Ялапа?

Може би това бе само мое предложение? Може би грешах? Защо ми бе така приятно да се утешавам с въпросите си?

Отиде си... Отиде си Лола. Без да ми остави някакво обещание. Само спомен, Господи, за дивната ѝ хубост, от която се разтърсваше душата ми!

„Ще я видя ли някога?“

Отново и отново тоя въпрос...

Надеждата за нова среща действително бе твърде несигурна и признах пред себе си, че ме очаква безнадеждност. Наистина знаех името на родното ѝ село — Ел Лагарто и мислено решавах да отида там каквото и да се случи. Но какво от това?

Предстоеше ми още дълъг поход в точно противоположната посока на Лагарто. Кой знае дали щях да остана жив. Бе напълно възможно да падна убит в следващото сражение. Как можех при такива условия да се утешавам с илюзията, че ще попадна някога в Лагарто? Можех да си кажа само с твърда увереност: „Ако остана жив, ще потърся възможност!“ Друга утеха за мен нямаше и не можеше да има.

Очите ми не се откъсваха от завоя на пътя, дето фигурата на Лола се скри веднага зад надвисналите клони на акациите. Още известно време виждах да се мярка дрехата ѝ между дърветата, за миг забелязах края на покривалото ѝ и ми се стори, че тя го приповдигна с ръка. Лицето ѝ под покривалото не можех да видя, но доколкото успях да съдя по избиването на главата ѝ, предугаждах, че е обърната към мен и чувствувах погледа ѝ през тънката тъкан.

Инстинктивно ѝ изпратих целувка с ръка.

„Как можах да допусна така глупаво раздялата, може би навеки!“

Тази мисъл заседна у мен и не ми даваше спокойствие.

Влязох в палатката и се хвърлих на постелята, върху която преди малко бе лежал Калрос.

Безсънна нощ в страстна възбуда. Втора безсънна нощ, защото цялата предна бях зает с безполезно изкачване на няколко оръдия по урвестите стръмнини на Ел План. Всичко ме измори до последен предел. И заспах едва когато легнах, забравил за малко скръбта от раздялата.

На всички нас се е случвало, навярно, да изпитаме приятно чувство, когато се събуждаме и виждаме под ръката си току-що донесено писмо. Когато то се окаже голям син плик с печат и бланка от някоя търговска фирма или банка, то възбудата бива слаба и краткотрайна. Затова пък с какво приятно вълнение вземаме в ръка изящен малък плик с герб, пропит с парфюм и надписан от позната скъпа ръка!

Като се събудих след сутрешния сън, в същата палатка, която преди ден и половина бе заемана от негово превъзходителство дон Антонио Лопес де Санта Ана, забелязах веднага, на пода до самата постеля, писмо.

Не приличаше на любовно послание, нито на делова вест. Въпреки това обещавахе интересно съдържание — само с адреса си дори ме заинтересува.

„До Негово превъзходителство господина Главнокомандувация мексиканската армия Дон Антонио Лопес де Санта Ана“ — така гласеше надписът.

Писмо до тиранина!

Не ме учуди никак, че се бе оказало в палатката. Нали само преди нощ преди мен на същата постеля, на която лежах, си бе почивал деспотът на Мексико. „Най-вероятно, писмото е било пъхнато, след прочитането, в кревата, казах си, а сетне е изпаднало на пода“.

Разбира се, преди всичко то възбуди любопитството ми, нима можеше да ми бъде безинтересно да се запозная с кореспонденцията на човек, който заемаше такова видно положение?

Но почувствувах веднага, че писмото обещава да ми даде повече, отколкото задоволяване на обикновеното любопитство. В него може би се съдържаше някое частно донесение, което би могло да послужи на главнокомандувация американската армия!

Не се поколебах нито за миг дали трябва или не трябва да прочета това писмо и нямаше да се колебая, дори върху него да имаше трудно чуплив печат.

Тиранинът бе враг на моя народ, но и по мое дълбоко убеждение на цялото човечество.

Измъкнах писмото от плика. Показа се, че е написано на парче хартия с молив и доста небрежно:

„Ваше превъзходителство! Млада девойка е изчезнала от лагера. Очевидно по заповед на своя брат. Предложението на Ваше превъзходителство бе изслушано от момичето твърде благосклонно. За другото не се безпокойте. Аз ще остана настрана. В непродължително време тя ще почива в палатката, в прегръдките на ваше превъзходителство, или аз да не се казвам

Рамон Райас“.

У мен изчезна за миг и последната следа от сънливост след този прочит. Писмото бе толкова мръсно, че пръстите ми потрепериха. Нямаше съмнение, работата се отнасяше до Лола. „Младата девойка“ можеше да бъде само Лола Вергара!

Имаше наистина в мексиканската армия и други девойки, които следваха братята си, но в писмото на Райас се споменава за скорошното изчезване на девойка от лагера. Това можеше да бъде само сестрата на Калрос!

Пък и коя друга девица би могла да стане предмет на сладострастните стремежи на тиранина. Бе повече от ясно, че всичко се отнасяше до една груба, дивашка страст. Наемникът обещаваще удовлетворение за нея!

Съдържанието на писмото ме порази по-малко, отколкото цялата верига случайности, благодарение на които то бе попаднало в моите ръце.

Характерът на Санта Ана, доколкото се обрисуваше в писмото, бе именно такъв в действителност. Славолюбив и сладострастен до последна степен, той помнеше безкрайно много любовни похождения и политически стълкновения. По-голямата си част от свободното си време прекарваше в обществото на лекомислени жени, които, разбира се, не липсваха никак в родината му.

Дори загубата на единия му крак, отрязан във Вера Крус, не го бе накарала да се промени. И сега, десет години след загубата, вече в напреднала възраст, той си оставаше Дон Жуан.

За постигането на порочните си цели не се спираше пред каквито и да било подкупи. Не един млад човек дължеше еполетите си, назначението си на единствената заслуга, че е имал красива сестра. Такъв беше дон Антонио Лопес де Санта Ана, диктаторът на Мексико. И „генералисимусът“ на армията срещу, която воювах.

Като знаех отлично това, не се учудих от съдържанието на писмото. Но не се считах съвсем прав да негодувам от появата му, както бих негодувал, ако бях имал самочувствието на човек с напълно чиста съвест. Като си припомних своите собствени неотдавнашни безнравствени помисли, не си позволявах да съдя строго, нито да осъждам безнравствеността на другото, та било то и на Санта Ана!

Вече имах дълбоко убеждение, че никой не би се оставил без мечта за щастие, ако би имал възможността дори да зърне Лола Вергара. А тъй като мексиканският диктатор бе вече женен и не можеше да ѝ стане съпруг, то на мен ми се стори — нещо съвсем естествено, струва ми се, — че тя желае да стане негова любовница.

Трябва да призная, че по такъв начин, за мой голям срам, исках и не успях да видя в цялата тази интрига нещо възмутително, нещо позорно, намерих за презрян само пътя, който бе избран и от диктатора, и от наемника му — пътя за постигането на целта. И двамата ми станаха още по-противни.

— Мръсни животни! — изтръгна се от гърдите ми вик.

Започнах да мачкам писмото.

— Мръсни негодници! Но този Райас! Той е много по-лош! Как само говореше за любовта си към Лола, за желанието си да ѝ стане мъж! И може би щеше да стане, извлякъл двойна полза от своята скъпоценна плячка! Двоен мръсник! Трудно може да се повярва, че на тоя свят наистина съществуват подобни подлещи!

Крачех възбудено назад-напред из палатката, толкова развълнуван, че понякога изказвах мислите си на глас.

Колкото повече се разгаряше презрението и негодуванието ми към тиранина и лакея му, толкова по-ясно разбирах, че и едно друго чувство ми причинява болка и тревога. Какво означаваше тоя нахален епитет „момиче“? Какво право имаше негодникът да говори за Лола с такъв тон? И как е могла тя да изслуша „благосклонно“ предложението на негово превъзходителство, смисълът на което бе тъй ясен? Можеше ли да бъде това истина?

Трябва да призная, тези инсинуации ми причиняваха скръб и тревога, макар че източникът им явно не заслужаваше доверие.

Създаденото подозрение намери в душата ми благоприятна почва. Повод да мисля така ми даваха, разбира се, не личните достойнства на Лола, която аз толкова малко познавах, а типичните достойнства на жените от нейното племе. Израсналите под знойното небе на харочите момичета, след дванадесетата си година, рядко оставаха без любов, а Лола навярно бе на шестнадесет.

Нима би могло да се допусне, че такава необикновена красавица, запленила толкова мъже, обичана от мнозина, би могла до сега да остане необичана?

Тревогата, която ми създаваха тези съмнения, още веднъж ми доказва как силно обичам тази млада мексиканка. Измъчван от подозренията, неволно си дадох отчет, че не бих престанал да я обичам дори ако те се окажеха потвърдени.

Страстта ми не бе свършено чиста, но гореше в мен и чувствувах, че обвиненията срещу девойката не само не я охлаждаха, но я разпалват още по-бурно. Минаваше ми през ума, че би могло да има частица истина в думите на Райас и се упреквах, че се отнасям така почитателно към красавицата, когато може би това е съвсем излишно.

Трябва да кажа, че скоро отхвърлих тия мисли. Възкресих в паметта си прекрасното ѝ лице с ангелоподобен израз на очите, скромната грация на всяко нейно движение, преди всичко дълбоката нежност и преданост към брат ѝ и веднага ми стана ясно, че тя, Лола Вергара, бе и в действителност такава, каквато изглеждаше в очите ми — възплъщение на невинността. Човекът, който хвърляше кал върху нея, бе мръсен клеветник!

Тези мисли ме успокоиха дотолкова, че можех без предишната тревога да мисля за гнусното писмо на Райас.

Стана ми ясно, че това писмо може да докаже безчестните намерения на оня, който го бе писал и на оня, за когото бе писано, но да опорочи честта на Лола то бе безсилно, всички инсинуации на клеветника бяха, несъмнено, подсказани от желанието да достави удоволствие на тиранина, от когото зависеше, или пък да приспи нетърпеливата му настойчивост. А може би и едното, и другото заедно.

Имах и друго съображение, което ме вълнуваше и безпокоеше: от страна на Лола не виждах опасност, не се съмнявах в честта ѝ, но проумявах, че съществува опасност за самата нея. На какво не бе способен такъв негодник, който бе готов да убие брата ѝ, своя другар от детинство, безпомощен, ранен на бойното поле! А в дадения случай при сполука той може да очаква щедра награда!

Как можеше да не чувствавам сериозна тревога за съдбата на девойката, единствен защитник на която бе младия ѝ брат, сега самият той безпомощен, поради раната. И докато тиранинът бе силен и грозният му помощник действуваше за интересите му, самият живот на Калрос бе подхвърлен на опасност, както честта на сестра му.

„Да допуснем, казах си, че в дадената минута Санта Ана, току-що избягал от полесражението, има достатъчно сериозни грижи, за да не си спомни за някаква млада селянка. Но подчиненият му е тук и ако не за интересите на доверителя си и предвид щедрата му награда, то за интересите на своите собствени намерения към девойката, може сериозно да заплашва спокойствието ѝ“.

Като съобразих всичко това, изпаднах в такова безпокойство, че заповядах веднага да ми оседлаят коня и реших без бавене да се понеса след харочите, да ги догоня и да предупредя ранения и сестра му за случайно и неочаквано открития от мен заговор.

Не беше трудно да ги догоня. От заминаването им бяха изминали само пет часа: с носилка те не можеха да се движат бързо и навярно вече се намираха на няколко километра от моста на Ел План.

Но каква полза можеше да има всичко това? Всичко, което можех да сторя бе да ги предупредя за опасността, която ги заплашваше. Но за нея те знаеха сами достатъчно и сигурно бяха нащрек.

Скоро щяха да бъдат у дома си, в родното село, в кръга на другари, а другари имаха, както вече се убедих, много. Каква опасност можеше да ги заплашва там?

Намерението ми да ги догоня нямаше разумни основания. Разбрах това бързо. Сметнах, че то е предизвикано от странично подбуждение, но трудно признавах това пред себе си.

Лола би могла да се досети, че каквото върша, го върша с натрапчивост. Тогава... можех да се огорча. Бе напълно възможно намесата ми да се окаже нежелана.

Стоях дълго неподвижно, погълнат от размисъла си. Най-сетне ми доложиха, че е време да се вдигне лагерът, за да се присъединим към американската армия, която се намиреше в Ялапа.

Войниците ми се строиха на полето, отредът бе готов за тръгване и това сложи моментално край на всичките ми съмнения, колебания и размишления.

Слънцето вече залязваше, когато се чу сигнала за тръгване и аз, като предводителствувах малкия си отред, се простих със Серо Гордо — арената на жестокото кръвопролитие, но за мен и райския кът, където за първи път в живота си бях намерил щастието!

VIII

Пътят ни вървеше по следите на разбитата армия.

Като съдех по печалното зрелище, което се разстилаше пред очите ми, отстъплението не бе много щастливо.

На места се бяха търколили конски трупове, подути от горещината, със стърчащи крака.

Начесто до тях се виждаха и телата на бившите им собственици, също така чудовищно подути, че пръстите на ръцете се сливаха с дланите и ръцете приличаха повече на ръкавици за бокс, отколкото на човешки крайници.

И този процес на подуване бе приключил само за някакви тридесет часа, изминали от момента, когато животът бе отлетял от телата! Такова бе действието на тропическото слънце!

Забелязах, че това поле на смъртта бе изтършувано от нарушители — грабители. От труповете бе задигнато всичко ценно, на някои бяха ограбени дори дрехите и гледката на голата смърт бе страшна. Зееха рани, почернели от запеклата се кръв. Видях и трупове, залети целите с черна кръв, окъсани: парчетата от дрехите им не бяха отмъкнати, тъй като се оказваха залепнали за месата.

Справедливостта изисква да кажа, че за това позорно ограбване бяха виновни не американските войници, а наемните елементи от американската армия, в огромното си болшинство европейци: французи, ирландци и немци.

Аз самият съм ирландец и затова съм извън подозрението в злопристрастие към този народ, към моя роден народ, който толкова е изстрадал под чуждо иго. Аз безпристрастно предавам простия факт, в който се убедих с очите си.

Известно утешение за мен бе узнаването, че в голяма степен грабежът е бил извършен от самите мексиканци, които са минали преди нас по време на бягството си.

Това деморализиращо влияние, пред което не устояваха нравствените им принципи и пред което бяха безсилни редките и

случайни проблясъци на просветени влияния на републиката.

Поразил ме едно странно обстоятелство което се хвърляше на очи сред тази купчина от ограбени и непогребани тела. Мексиканските мъртъвци бяха запазили вида си, в който ги бе заварила смъртта, но сред тях все по-често трупове на американските войници се оказваха изглозгани до кокал от вълците.

До самия край на гората бродеха много чакали, ние самите видяхме няколко, а по-навътре различихме големия силует на мексикански вълк. По пътя срещяхме често трупове на коне и мулета с разкъсани меса. А всички мъртви мексикански войници си бяха останали съвсем неповредени!

— Какво може да значи всичко това? — попитах спътника си.

Той не принадлежеше към моя отред, но имаше голяма бойна опитност и бе така изучил природата и хората на Ново Мексико, че аз често се обръщах към него за разясняване на онова, което не можех да си обясня.

— Защо вълците не закачат телата на мексиканците?

— Ами защо да ги закачат! — каза спътникът ми презрително. — Тях дори чакалите не ги закачат. Чакалите не закачат вонящите порове, а трупове на мексиканските войници не са по-добри от тях.

— Вие значи смятате, че месото на мексиканците се отличава от това на другите народи, че в него има нещо отвратително за вълците и чакалите?

— Не смятам, а съм убеден! Видял съм много мексикански трупове по време на безсмислената експедиция на тексасците в Санта Фе. Те се търкаляха по цели седмици из прериите под открито небе и оставаха небутнати, докато не изсъхнеха като слама, или като... е, как се казват? Бил Харей, как се наричат онези неща, които се носят у нас от другата страна на света? Спомняш ли си, видяхме ги, последен път, когато бяхме в Сан Луи? Там показваха всякакви препарирани животни и разни други рядкости. Забравих как се казват и от де ги носят.

— Мумии, що ли? — отвърна Бил Харей, друг случаен спътник на отреда ми.

— Точно така. Мумии, Бил! Спомних си. Казвах, че те били лежали в големи каменни къщи...

— Пирамиди, искаш да кажеш.

— Да, пирамиди. От тях изнасяли мумиите. Чух да го казва оня, дето ги показваше. Но както и да е, за тях аз така, мимоходом, си спомних, като разказвах на капитана за мъртвите мексиканци, изсъхнали като мумии. Имаше ги много по изгорената от слънцето прерия. И никой не ги закачаше. Нито вълците, нито чакалите. Нито хищните птици! Малко ли съм ги виждал! Но и ти си ги виждал, Бил Харей!

— Как не, стари приятелю...

— А ти как мислиш, защо не ги закачат и зверовете, и птиците?

— Какво да кажа — отвърна Бил замислено, — навярно месото им не е много вкусно.

— Ето! Това е истината, Бил Харей. Нито един звяр от прерията, нито чакал, нито пантера, нито ястреб, да речем, не се докосва до тялото на убит мексиканец.

— И с какво си обяснявате това странно отвращение? — попитах.

— Какво ти отвращение! — каза старият ловец. — Просто хищниците имат силно развито обоняние. Пък и нищо чудно няма — с какво се хранят мексиканците? С червен пипер и с лук! Кой знае кога ще им се случи да изядат парче месо. Какво чудно има, че не са по вкуса на зверовете! Истина ли казвам, Бил?

— Разбира се, Рубе. А виж, някои други животни не са толкова придирчиви. Тялото ще оставят незасегнато, затова пък всичко, което намерят по него, го ограбват с удоволствие. Мисля, че някои от тях наскоро са преминали оттук!

— А може би и някои от нашите... — допълни многозначително старият ловец, — между тях има такива, които не са по-добри от мексиканците. Ето, капитане, погледнете!

Старият Рубе кипна с глава и посочи с ръка нещо пред нас. Като погледнах, веднага разбрах за какво се отнасяше намекът.

За да побеседвам с тези двама случайни спътници на отреда ми, интересни и опитни ловци, нарочно бях останал назад, така че се намирах сега в ариергарда. Последен вървеше с капрала широкоплещ, здрав, недоद्याлан човек който произвеждаше с цялата си фигура неприятно впечатление за крайна нечистота. Ръцете му, краката му, дори фуражката — всичко поддържаше това впечатление у мен. Не виждах лицето му, тъй като той вървеше с гръб към мен, но знаех, че

то със сигурност допълва впечатлението ми. Бях го запомнил добре — продълговато със стъкловидни очи. В голямата брада постоянно се намираха остатъци от храна или тютюн. Зад необикновено черните му устни се белееха едри зъби. Носът бе дълъг, пребит на средата и изкривен към левия ъгъл на устата. Такъв бе точния портрет на тоя образцов кавалерист.

Лицето му, както вече казах, в тоя момент не се виждаше, но нямаше и нужда да го видя — само по гърба, дори по отделна част на тялото, можех веднага да позная негодника Йохан Лаундрич.

— Какво искате да ми кажете за него? — попитах тихо стария Рубе, защото веднага се сетих, че той ми сочеше именно него.

— Нима не виждате, капитане, ботушите? Казвах ми, че тая нощ сте го прогонили като сте му забранили да ги открадне... но той все пак не ви е послушал... Погледнете!

Видях свития и привързан към седлото войнишки шинел, от който се показваше нещо, жълто. Като се вгледах по-добре, действително познах ботушите на мексиканския генерал.

Със силен, грозен вик спрях отряда.

Заповядах на Лаундрич да излезе от строя, да отвърже шинела и да го изтърси. Ботушите паднаха и забравил се от гняв, приближих негодника и го ударих със сабята по главата, така че да не го убия.

Той не се отдръпна, за да избегне удара, а само се озъби и потръпна като бито куче. Смятах да заповядам тръгване, когато до мен приближи капралът:

— Капитане, тук има още един, по-добър и от този, в раницата му има такова нещо, че ако узнае някой, ще бъде позор за цялата армия.

— Кой е той?

— Англичанинът Були.

— Да дойде тук!

За разлика от Лаундрич, тоя се отличаваше с животинско тъпо и свирепо изражение, не толкова хитро, също антипатично, но от друг тип. Този кавалерист бе ръбест, много едър, с жълти като слама коси, с широк, месест нос, като на булдог.

Двамата бяха утайката на отряда ми. „В родината си навярно са били каторжници“, казах си, после заповядах:

— Покажи какво има в раницата ти!

Були се озъби мрачно и взе да рови безкрайно дълго в раницата.

— Но какво има там? — попитах нетърпеливо капрала.

— Парче човешко месо! — бе ужасният отговор.

В тази минута Були, като видя, че няма да се измъкне, намери онова, което търсеше.

Човешки пръст. Съвсем подут, така че пръстенът се бе врязал в месото. Заради този пръстен, който не би могъл да се снесе от пръста, мръсникът бе отрязал целия пръст до дланта, така че отстрани висяха засегнатите мускули на съседните пръсти.

Заповядах бой по престъпника, сетне разпоредих запазване на страшната находка, за да се изпрати пръстена на близките на загиналия. После тръгнахме отново. Силното впечатление от този случай наруши цялото ми спокойствие.

IX

Спряхме на средата на пътя до Ялапа за почивка в селцето, известно под името Фалсо.

В навечерието на сражението, малкото му обитатели се бяха разбягали, изплашени от миналата от тук армия и от преследващите я победители. Всичко живо се бе изпокрило из близката гора.

Но гладът бе предизвикал завръщане по хижите. И ние намерихме селяните събрани, разтреперани от вида ни, като че ли щяхме да ги изядем.

Самото място не представляваше никакъв интерес за мен, но то се ознаменува със загубата на двама мои войници и с приключение, което едва не се оказа гибелно за моя милост.

Трябваше да нахраним конете от собствените си запаси, защото в цялото селище не би се намерило храна, достатъчна и за едно пиле.

По едно време ми докладваха, че един от конете не искал нищо да яде и както изглежда, намислял да умре.

Случайност, сама по себе си не много значителна, но в дадената минута тя ни поставяше в сериозно затруднение. Имах заповед да пристигна колкото е възможно по-скоро в Ялапа, в главната квартира. Бе немислимо да се движим толкова бавно занапред. Наистина офицерът, на когото принадлежеше коня, щеше да си набави друг, от войнишките коне, но какво щях да правя с войника?

Самият войник би могъл да язди до някои от другарите си, но всички коне бяха крайно изморени и не можеше да рискува с двойно товарене които и да било от тях.

Докато ние с офицера си биехме главите как да излезем от това положение, въпросът бе решен от самата съдба.

На края на селището се простираха непроходими храсталаци, а зад тях, на противоположната страна — обширни ливади, обрасли с трева, храсти от кактус и агава, и изпъстрени с цветя, които издаваха необикновено силен аромат.

От тези храсталаци, между клоните, дето почвата се състоеше от твърд торф, до нас внезапно достигна тропот от копита и след известно време видяхме кон, които галопираше по склона в посока към Фалсо.

Бе великолепен мустанг с лъскав, сив косъм, оседлан, но без юзда и конник. Ако се съдеше по бляскавата сребърна украса на седлото, той трябваше да принадлежи на богат владетел.

Самият вид на коня не представляваше нищо необикновено на такова място и в такова време, когато човек можеше да се досети лесно, че стопанинът е паднал на бойното поле.

Имахме няколко такива случаи и едва ли бихме обърнали внимание на това и сега.

Но за нас бе от голямо значение нуждата от кон и гледахме поразени как той, конят, ни се явява сам и дори ни предлага услугите си.

Да подгони тоя мустанг и да се справи с него бе способен в целия ми отред само един конник с един кон. Рискувам да бъда нескромен, но трябва да кажа, че единственият кон, който можеше да свърши такава бърза работа, бе моят Моро, яхнат от мен, началника на доброволческия отред, капитан Едуард Уорфилд.

Можех да се похваля с безупречна твърда стойка, придобита от дългогодишен навик в лов на зайци и лисици в родината си и сетне в лов на елени в Алеганските гори. По-късно в безкрайните западни прерии бях придобил ловкостта да боравя с ласо.

Бях привикнал да считам ласото за такава съществена необходимост, че никога не излизах без него. И дори когато командувах отред от полугверилияси, полуредовна конница, всякога носех на седлото си въжето, изплетено от блестящи конски косми. Не можех да мина без ласо, също както без пистолета на пояса си.

Събеседникът ми офицер дълго гледа красавеца мустанг, явно обхванат от желание да го завладее, после отправя красноречив поглед към моя Моро, който мирно дъвчеше своята царевица наред с другите коне.

Отлично разбирах този поглед на офицера. Мустангът трябваше да се улови, а това бе по силите само на мен и Моро!

Може би ме подтикваха и очарователните погледи на хората ми, обърнати към мен. Навярно ми се щеше да блесна пред очите им. Така

или иначе, заповядах да оседлаят Моро, скочих на седлото му и се понесох като вихър след мустанга.

Конят ми сякаш разбра целта на лова и без всякакви подтиквания от моя страна веднага обърна към оня хълм, върху който се бе спрял след една извивка мустангът.

Изкачих се много предпазливо, стараех се да се скрия между кактусите с надежда да се доближа незабелязан на такова разстояние, че да мога да хвърля ласото без да го изплаша.

Но възбуденият мустанг ме забеляза и преди да успея да достигна половината от височината, с рязък скок се обърна, пронизително изцвили и се скри от другата страна на хълма.

Когато пришпорих Моро и се изкачих на върха, мустангът бе успял да измине около километър по склона, в посока към Рио дел План.

Не можех да се реша да се впусна в преследване, това би ме задържало, а аз нямах право да наруша дадената ми заповед. До вечерта бях длъжен да се явя с отряда си в главната квартира на армията.

Току-що бях решил да се откажа от мисълта да хвана мустанга на всяка цена и видях как той внезапно се спря, обърна се и с високо издигната глава зацвили отново рязко.

Всичко това ми правеше силно впечатление, сякаш той ме предизвикваше, дразнеше нарочно — да видят другарите ми, че съм безсилен. Продължих лова.

Приблжих мустанга. Той промени веднага посоката. Препусна край гората. Това увеличи шансовете ми, защото чувствах, че на открито мога да настигна всякакъв мустанг, пък и вече неведнъж ми се бе случвало да ходя на лов и за диви мустанги в прериите на Тексас.

Но този ме порази с необикновената си бързина. Започнах навремени да се съмнявам, че ще мога да го достигна и загубвах увереността в превъзходството на моя Моро, който през цялото време препускаше с всички сили, а между това мустангът като че без всякакви усилия спазваше предишното разстояние между нас.

Цялата тая борба започна да не ми харесва, въпросът за превъзходството на силите можеше да бъде спорен докато пътят продължаваше да лежи по склона на хълма. Мустангът можеше да

запази равномерен бяг нагоре и надолу из планината. Моро, като чистокръвен арабски кон, син на степта, бе силен само в равнината.

Действително, щом препускането се пренесе на равно място, разстоянието между нас започна да намалява с такава бързина, че аз постоянно пипах ласото на седлото си, като се готвех всяка минута да го хвърля.

Изминахме така няколко километра, все повече се сближавахме, когато изведнъж положението се измени рязко: мустангът изчезна моментално.

Х

Но в това изчезване нямаше, както се оказа, нищо тайнствено: той бе само завил надясно и се бе скрил в същата гора, покрай която досега бяхме препускали.

Можех да съкратя пътя, ако препуснех по диагонал, но не се решавах от страх да не се заблудя. И се понесох в същата посока до предполагаемото завиване.

Като дойдох до завоя, се убедих, че мустангът на се бе впуснал направо в гората, а бе избрал някаква странична пътека.

Преследвах го без да се колебая нито миг. Бях много възбуден. Как да се замисля за възможните последици! Силно разгорещен бе и Моро. И ние галопирахме след мустанга по пътеката, която ставаше все по-мрачна и все по-непроходима.

Изведнъж, въпреки силния галоп, забелязах множество следи по земята — те бяха оставени от конски копита и вървяха в същата посока.

Отначало си помислих, че това могат да бъдат следи от табуни, защото по тези места имаше няколко скотовъдци, но като се вгледах, видях, че много от следите бяха от подковани копита, а пък в свободните табуни такива копита можеше да има само по рядко изключение.

Бе твърде вероятно тези коне да бяха оседлани и да имаха конници. В това ми предположение нямаше нищо утешително. „Ако тук действително са преминали конници, казах си, то те не могат да бъдат други, освен врагове!“

При това и следите бяха много по-малки от онези, които оставяха нашите американски коне. Ето защо сметнах, че са оставени само от мустанги или от мексикански коне.

Следователно, тук бе преминала мексиканската кавалерия при отстъплението от Серо Гордо. А ако това се окаже свършено вярно, щеше да означава, че съм съвсем близко до нея — нали нямаше от какво да се страхува — насам нашата армия не я преследваше.

Започнах да съжалявам за лекомислието си. Полуинстинктивно дръпнах юздата, за да обърна коня и да се откажа от преследването, когато внезапно едно обстоятелство отново ме ободри.

Забелязах, че мустангът има юзда, но тя виси свободно. И ми стана ясно по какъв начин той е останал без стопанин.

Можеше да се помисли, че стопанинът е убит при Серо Гордо или по време на бягството от бойното поле. Но свободно висящата юзда с мундщук и верижка свидетелствуваше, че е избягал по време на някое спиране.

Да продължа преследването ме подбуди не това съображение, разбира се, а фактът, че поводите на юздата се бяха спуснали толкова ниско, че скоро трябваше — това бе очевидно — да попречат на понататъшното препускане на мустанга. „Трябва да се възползувам от щастливия случай, казах си, и така или иначе да се явя пред другарите си с тоя красавец!“

Бях пресметнал вярно: след няколко секунди мустангът се заплете в собствената си юзда и падна, едва поемайки дъх. Моро го настигна без да му даде време да се изправи и аз веднага хвърлих ласото отгоре му.

С радостно биещо сърце, доволен и горд от победата, се заех да привържа мустанга като мой пленник за седлото си и да се върна обратно във Фалсо.

Сполуката бе така пълна, че и на ум не ми идваше да се страхувам от някаква опасност.

Вече приближавах към коня си и възнамерявах да се покача, когато изведнъж се разнесе звук, съвсем наблизко, подобен на изсвирване. Сърцето ми замря.

Миг след това се раздаде бесен вик и разбрах всичко. Предишното изсвирване означаваше без съмнение, че бе хвърлено ласо. Със свирене то бе разсякло въздуха и бе предизвикало ликуващи виковете. Почти отчаяно се заоглеждах, настръхнал и объркан виждах, че съм много виновен. От всички страни пред мен бяха обтегнати върви..., но нямаше време да размишлявам. Няколко мига и ето, почувствувах тялото си оплетено във върви. Още миг и бях повален на земята.

И така бях в ръцете на враговете — мексиканци, въоръжени лошо, случайно, но все пак въоръжени.

Сигурно ме бяха забелязали, когато възбудено бях препускал по пътеката.

Мустанга ли бяха видели и благодарение на това бяха попаднали на следите ми, или бяха дочули тропота на копитата, не можех да установя, но бе несъмнено — бяха чакали приближаването ми и се бяха приготвили от двете страни в засада.

Търколих се няколко пъти, докато успея да се изправя на крака. Огледах се и видях, че съм заобиколен от всички страни. Ласата ме бяха обвили плътно. За освобождение от тях не можех и да мечтая. Всеки опит щеше да има за резултат още по-яко стягане. Знаех за тази възможност и се покорих без съпротива.

Групата, която ме бе заобиколила, бе така разнообразно облечена, че по пъстрота приличаше на тълпа фигуранти на някоя сцена. Нямаше двама човека еднакво облечени, единственото, което бе еднакво, това бяха широкополите шапки и широките шалвари.

Разнообразно бе и оръжието им.

Помислих си, че съм попаднал в ръцете на гверилияси.

Но скоро можах да се убедя, че да попаднеш сред гверилияси все пак би било щастие в положение като моето. Зверските лица, грубите маниери, неприличните изрази и други подобни признаци ми доказаха, че пред мен е наизскачала шайка истински разбойници. Грабители по професия. Салтеадори!

Мексиканците изобщо не са кръвожадни, ако им се дадат доброволно парите или стоката, те обикновено не си позволяваха насилие. Към насилие те прибегват само в случаи на съпротива.

Но сега, в момента на изострена вражда между двата народа, тези изхвърлени от обществото членове считаха за дълг проявата на своеобразен национализъм, нямащ нищо общо с истинското родолюбив, изразяващ се в зверско отнасяне към американците, попаднали в плен.

Видът на тези свирепи, зверски лица, дето ме заобикаляха, не обещаваха нищо утешително. Можех да очаквам разкъсване на четири или печене на огън — все едно какво щяха да направят, важното бе, че пощада не можех да очаквам.

Между тях, някои от които се отнасяха изключително грубо към мен, ми обърна внимание един, когото посрещнаха при появата с думата „капитан“.

Беше висок, мургав, с голяма брада и гъсти мустаци, в богато украсен костюм.

Лицето му ме порази с необикновената си жестокост.

Това впечатление бе толкова силно за мен, че този човек ми се стори нещо като зъл дух повече, отколкото като обикновен смъртен. Но постепенно забелязах, че той всъщност е доста красив.

Когато се приближи, зърнах, че под черните му като ноц мустаци се появи усмивка, показаха се зъби с поразителна белота. Тази усмивка изразяваше навярно задоволство, но и дяволско коварство.

В първата минута и през ум не ми минаваше, че усмивката се отнася лично до мен, мислех, че той е доволен от хващането на един от враговете на своята страна. Порази ме само това, че едва заговори към един от подчинените си и гласът му ми се стори познат.

Струваше ми се, че някъде бях чувал този глас, при обстоятелства, които съдържаха нещо доста неприятно. Но къде можеше да бъде това? Къде съм могъл да го чуя? Не можех да си спомня.

Познавах твърде много мексиканци, с някои, благодарение на познанията ми по техния език, ми се бе случвало да беседвам. Но как да си спомня чий точно бе гласът, който принадлежеше на този страшно красив разбойник? А може би само си въобразявах, че съм го чул нейде?

Разгледах много внимателно лицето — то наистина ми бе познато!

Но ето, че той отново заговори и този път се обърна не към салтеадорите, а непосредствено към мен.

— Добре дошъл, кабалеро!

Приближи съвсем близо до мен.

В гласа му прозвуча ликуващо злорадство:

— Драго ми е да ви видя, още повече, че ви дължа отплата за малката любезност, която ми сторихте миналата ноц. Длъжник съм ви... ако не греша, вие стреляхте по мен, нали?

Отметна пелерината от широките си плещи, посочи превързана дясната си ръка. Китката бе обвита с платно, по което тук-там бяха избили кървави петна.

Паметта ми се проясни за миг. Ето отде познавах тоя глас! Това бе същият, който през ноцта заплашваше ранения харочо и последното

заплашване на когото — „Умри, Калрос Вергара!“, не се осъществи поради моя куршум.

Нямаше съмнение: пред мен бе самият Рамон Райас!

— Как се чувствувате сега? — продължи разбойникът с ядовитата ирония. — Съвременен Дон Кихоте? Защитнико на женската невинност? Ха-ха-ха!...

Приблужи още малко и впи алчен поглед в коня ми:

— Но вие сте имали едно ценно преимущество пред ламаншкия рицар! Виж ти, виж ти! Ето кон, който е само за салтеадор! Имам чувството, че е създаден за мене!

Един от разбойниците държеше за юздата моя Моро.

— Върви, Сантучо — каза му Райас — сними това нелепо седло и сложи на мястото му моето! Имам нужда точно от такъв кон! Благодаря ви, сеньор американец! В замяна ви предлагам моята кобила, тя ще ви свърши работа в пътуването ви към оня свят! Ха-ха-ха!

Не отвърнах на тоя поток от злоба. Каква полза бих имал да отвърна?

— Ей! На конете! Живо! — викна разбойникът. — Вземете пленника, но го вържете по-здраво към коня! Да не се изплъзне. Защото изплъзне ли се, скъпо ще ми платите. Освен това ще се лишите от интересното зрелище, което ви готвя в Ринконадо!

Райас скочи на гърба на моя благороден Моро, който трепна под тежкото мексиканско седло. Стори ми се, че той почувствува чуждата ръка, врага на своя ездач.

Хвърлиха ме грубо на гърба на разбойническия кон, вързаха ръцете ми на кръста, а краката ми към стремената. Двамина разбойника се приготвиха от двете ми страни като конвой. Разбрах, че е наивно дори да си помисля, че бих могъл да избягам.

Потеглихме бързо напред.

XI

Когато излязохме от сенчестата гора и можех по-добре да разгледам разбойниците, у мен не остана съмнение, че шайката им е добре организирана, че са истински салтеадори.

Впрочем, и преди не се бях съмнявал в това, особено когато бях узнал кой им бе вождът.

От думите на харочо Калрос знаех, че болшинството гверильяси, които е предводителствувал Райас, са били прости разбойници — няколкото честни хора бяха изключение в отряда, те бяха попаднали там насилствено и смятаха да се върнат по домовете си веднага щом бъде разпусната армията.

След поражението при Серо Гордо, в отряда на Райас следователно не бяха останали честни гверильяси, той целият се състоеше от негови съратници в разбойничеството, организирано още преди войната.

В групата живописни по външност и безпощадни по инстинкт престъпници цареше известен ред и дори бих казал военна дисциплина. Бяха около тридесет човека.

Все така ме пазеха от двете страни двамина с извадени саби, готови всеки миг да ме съсекат при опит за бягство.

Но нима можеше да става наистина дума за такъв опит, когато самият аз бях свързан и превързан, и дори конят ми не можеше да помръдне поне малко настрана — ласото на единия от разбойниците бе прекарано през верижката на юздата на коня и бе закрепено за седлото на самия Райас!

Пътят ми бе съвсем ясен: от върха на хълма, по който се спуснахме след като излязохме от гората, забелязах, че сме доста близо до Серо Гордо, толкова, че като се огледах по-добре, можах да различа американското знаме на Ел Телеграфо и дори отчетливо зърнах ивиците и звездите му.

При преследването на мустанга се бях отдалечил на няколко километра от Фалсо и в посока почти успоредна на големия път, по

който вървеше отредът ми, но в противоположна страна. Бях завил на юг към Оризава, когато бях препуснал през гората.

Стана ми ясно по какъв начин бях попаднал в ръцете на разбойническата шайка.

Като разбираха, че преследвачите са се отправили по големия път за Ялапа, разбойниците, които преследваха свои цели, за които узнах едва в последствие, се чувстваха в пълна безопасност в местността около Серо Гордо. По време на безумното препускане се бях впуснал право в следите им.

От мястото, отредено ми като за пленник, в ариергарда, можех да виждам Райас, който яздеше начело на шайката. Той вече не ме поглеждаше и повече не ми обръщаше внимание. Очевидно не бе настъпил часът ми.

Без съмнение ме очакваше най-ужасна участ. Кръвожадният и отмъстителен салтеадор, озлобен и лично против мен, щеше да прояви, разбира се, жажда за реванш, изтънчена изобретателност в отмъщението. Нали бе обещал на другарите си интересно зрелище...

Нима можех да се съмнявам, че не аз, а друг щеше да бъде героят на това зрелище.

Яздех замислен дълбоко, напълно обяснимо отчаян при дадените условия, когато внезапно ми обърна внимание странната фигура на човека, който яздеше наред с Райас.

Преди го затуляха другите разбойници, тъй като той бе с цяла глава по-нисък от тях, но когато се спуснахме от хълма, можех да виждам по-добре целия авангард.

Не знам защо, но тази фигура завладя така вниманието ми, че забравих на часа за всичко останало, дори за страшната участ, която ме очакваше скоро.

На пръв поглед съседът на Райас изглеждаше доста млад салтеадор. Всъщност той с нищо друго на се отличаваше от другите, седеше както тях на седлото си, имаше широкопола шапка като техните, сомбреро, и дълго аз не успях да си дам отчет какво именно ме бе поразило у него.

Като се вгледах по-втренчено, веднага забелязах две дълги плитки. Особеностите на телосложението и дрехите говореха, че до разбойника язди жена.

Все пак началото на моето откритие не бе кой знае колко особено. В Мексико и по пътищата, както и по градските улици, често могат да се срещнат жени амазонки, с мъжки шапки, яхнали по мъжки жребци ала херцогиня Берийска.

Но ме обзе някакво смътно чувство, струваше ми се, че нещо ми е познато в тази женска фигура, че някъде някога съм я срещал.

Виждах само тила и плещите ѝ, при все това ми се стори, че и по тях узнавам нещо познато. Това ме развълнува неизказано силно.

Все още не можех да разреша тази загадка, когато изведнъж при един завой се мярна в профил лицето на девойката.

Ако ме бе ударил куршум в сърцето, не бих изпитал такава мъчителна болка...

Лола Вергара!

Тя! Самата тя!

Не съм в състояние да изразя колко тежко ме порази присъствието ѝ в тази шайка!

Отначало не исках да вярвам на очите си, приликата можеше да бъде случайна. Но на следния по-рязък завой можах да видя авангарда в три четвърти. Не оставаше никакво съмнение: наред с Рамон Райас яздеше Лола Вергара!

Бе направо глупаво да си мисля, че е някакъв двойник, да я сравнявам с други познати ми девойки — рядката ѝ красота се отделяше сред останалите лица, които бях срещал в тази страна на красиви жени с всичките си черти. Пък и дрехите! Бяха същите онези, до които се бях докосвал с такова вълнение! Само сомбрерото ѝ бе от скоро навярно, то я защищаваше от слънчевите лъчи.

Ужасно мъчителен се оказа за мен този половин час, който оставаше до селото. Цялата ми душа се разкъсваше от тежки мисли и подозрения. Нетърпима ми бе тази близост с Райас!

Как бе могла да попадне Лола в това диво общество? Ами ако самата тя беше разбойничка?

В едно такова предположение нямаше нищо странно. Отвращението към Райас, което тя бе показвала пред брат си и пред мен, можеше да се окаже чисто лицемерие. Дори да бе искрено, то все пак би могло да съществува ведно с влечение към разбойнически живот.

Как иначе би попаднала тук, ако не тъкмо едно такова увлечение не бе в основата на всичко?

Но не! Не бе такова изражението на лицето ѝ!

Мисля, че страните ѝ бяха доста бледи, очите — унили, по цялото ѝ лице личеше отчаяние.

Искаше ми се страстно да я видя отново, да проверя истинността на впечатлението си, но това не ми се удаваше: пътят бе равен, затуляха я от мен, а самата тя не се обръщаше.

„Защо не се обръща?“ — мина ми през ума.

Този въпрос ме и учуди, и огорчи.

През цялото време, през което яздихме, тя седеше неподвижно на коня и не се обърна нито веднъж. Във всеки случай, това бе странна случайност. „Случайност? — повторих си на ума. — Дали е точно така?“

Знаеше ли тя, че е заловен офицер от американската армия?

Може би ѝ бе известно дори това, че пленникът бях аз?

Не бях уверен в нищо. Все пак не можех да отрека пред себе си, че всичко се развиваше доста странно. Доколкото ми е известно, не съществува жена, която поне за миг да не прояви най-елементарно любопитство към това къде се движи, съществува ли поне един мъж, който да не проявява интерес да я зърне. Лола не се обръщаше.

След събитията през миналата нощ, тя не би могла да се отнесе съвсем равнодушно към ужасното ми положение, не би могла да не ме забележи, ако би се обърнала, защото униформата ми сред бандитите щеше да ѝ обърне моментално внимание.

За една жена, американка или мексиканка, все едно, всичко това ми се виждаше абсолютно необяснимо.

Не, не ми се искаше да вярвам, че тя участва в набезите на шайката. Беше ми непоносимо дори да помисля, че знае за мен и се отнася безучастно към участта ми. Такива подозрения, струва ми се, биха били оскърбителни за нея. Внезапно си припомних едно обстоятелство, на което преди не бях обърнал внимание, а между това то потвърждаваше последното ми предположение.

При първото спиране, което салтеадорите бяха направили, към тях се бе присъединила нова малка група разбойници. Може би Лола се числеше към нея?

„Ако е така, казах си, как тя ще знае за станалото по-рано и следователно за пленяването ми?“

Не можех да твърдя положително каквото и да е, тъй като зает с тревогата за съдбата си, не можех да следя какво става наоколо. Но последната мисъл ми се струваше най-вероятна, навярно защото ми се искаше наистина да бъде така.

Можеше ли всъщност Лора Вергара да ми бъде враг след всичко, което бях направил за брат ѝ, след вниманието и грижите, които бях проявил по отношение и на нея самата, накрая, след това, което ѝ бях казал на прощаване и което тя бе приела така благосклонно?

Това бе мъчителна загадка и тя искаше разяснение.

И скоро се изясни.

В едно селище, на пръв поглед съвършено пусто (навярно жителите се бяха разбягали при приближаването на войниците), шайката се спря. Беше Ринконадо, за което бе говорил Райас. На площадчето дисциплината престана и аз се оказах случайно съвсем близо до девойката.

Не съществуват думи, с които бих могъл да изразя радостното чувство, което ме обхвана, когато видях, че и тя е привързана за седлото и следователно е също пленничка като мен. А викът, който изтръгна от гърдите си, като ме видя, бе за мен по-упоителен от музика.

Не ни дадох възможност да си разменим не само думи, но и погледи. Преди да успея да отворя уста, снеха Лола от коня и я заведоха в една от хижите на селището.

XII

Скоро ми стана ясен целия план на похитителите или по-право на предводителя на похитителите.

На склона на величествената планина, която се издигаше на хоризонта, се виждаше главният град на тази местност — Оризава. Другарите ми от американската армия не знаеха това, което знаех аз, че хромият мексикански тиранин е избягал в Оризава и се крие сега там в пълна безопасност.

В паметта ми възкръсна съдържанието на мръсното писмо, което бях намерил в палатката:

„В най-непродължително време тя ще бъде в палатката ви и в прегръдките на Ваше превъзходителство...“

Беше ясно, че Райас е успял да осъществи безчестния си план.

И ето, той водеше девойката в Оризава, където се намираше и я очакваше тиранинът.

Свят ми се завиваше като си представях как бе станало всичко това и как можеше да свърши. Навярно Лола бе уловена по пътя от Серо Гордо за Ел План. Може би само няколко минути след нашата раздяла с такава болка в сърцето! „Искам да вярвам, рекох си, че заради мен тя се е забавила и се е отделила от своите!

Или пък харочите са се били объркали от неочакваното разбойническо нападение и са се били разбягали изплашени?

В такъв случай Калрос, нещастният ѝ брат...“

Размишленията ми бяха внезапно прекъснати от идването на Райас. Лицето му светеше от радостна възбуда. Очевидно бе дошъл да се позабавлява с мен, преди да устрои зрелище на разбойниците.

Какво бе замислял и до сега не зная. За щастие той не успя да осъществи замисъла си.

Заповяда да ме свалят от коня и да ме развържат. Конвоиращите ме двама разбойника веднага изпълниха заповедта.

Като ме смъкнаха грубо от коня, те прочее вързаха отново краката ми както се връзва денк със стока. И аз останах съвършено безпомощен.

Докато правеха това, Райас се усмихваше на моята безпомощност и ме обсипваше с всички груби думи, които съществуват на испано-американското наречие.

Най-усърдно наемкваше за Лола, която сега се намираще в хижата: използваше най-мръсните изрази за участта, която я очакваше и саркастично ми предлагаше да ида и да я защита.

Не би могло да се измисли по-изтънчено мъчение.

Както и да ме бяха измъчвали физически, нищо не можеше да се сравни с душевната мъка, която изпитвах сега.

Райас говореше за предстоящия позор на девойката със злорада наслада. Не се съмнявах в способността му да осъществи това, дето си бе наумил.

Още по-страшни бяха очакванията ми сега, когато се убедих, че Лола не е последвала разбойниците доброволно, а е отвлечена от тях.

Най-сетне Райас ме остави на мира и се отправи към хижата, която бе затворена Лола.

По лицата на двамата мои пазачи, които останаха както по-преди край мен, се мяркаше зла усмивка — явно те предчувствуваха наслаждението от обещаното им интересно зрелище.

Същото изражение личеше и по лицата на останалите разбойници, които се тълпяха около входа на хижата.

През неплътното наредения бамбук, от който беше построена хижата, виждах цялата ѝ вътрешност като през решетка. Видях четири фигури. Трите се движеха назад-напред из хижата, четвъртата седеше, без да се мърда нито за миг. Първите трима бяха самият Райас и двамата разбойника, които бяха затворили Лола. Четвъртата, неподвижната, бе самата тя — седеше или лежеше сякаш в безсъзнание.

Какво ставаше вътре? Онези тримата знаеха — личеше от злорадите им погледи, които си разменяха. Проумях, че ей сега ще се осъществи онова, което всички очакваха. И веднага се сетих, че център на забавното за тях зрелище ще бъде не аз, а тя, Лола!

Да, несъмнено се готвеше нещо позорно за нея! Нещо отвратително!

Мъчех се да се досетя какво може да се намисли, когато Райас стори движение, което ме накара да замра — посочи с ръка към Лола.

Сигнал за подчинените му!

В един миг двамата се приближиха с протегнати към нея ръце.

Тя скочи, решена за борба, за безнадеждно съпротивление. Цялата ми душа се превърна от вика ѝ, който достигна отчетливо до мен, в желание за мъст. Безсърдечните шайкаджии, които бяха заобиколили хижата, се разсмяха гръмко, когато чуха вика.

От моето място не можеше да се различи какво именно става вътре, виждах само движения, по които заключавах, че Лола се бори. Навярно я събличаха или по-точно смъкваха всичко от нея.

Очевидно предположението ми се оказваше вярно. Изминаха няколко мига, по-скоро от времето, за което успях да разкажа това сега, и те я измъкнаха от хижата. Единственото, което прикриваше тялото ѝ от очите на мръсните негодници, бе платнена риза, която едва покриваше коленете ѝ.

Двама други мерзавци носеха в същото време някаква бамбукова мебел, прилична на легло и я поставиха право срещу мястото, дето лежах аз.

Главата ми се пръскаше от мъка.

С неизразимо отчаяние отместих очи от чудовищното зрелище, което се готвеше. Нямах сили да погледна нито към жертвата, нито към гнусния палач.

Сърцето ми се късаше при виковете на Лола.

И двамата разбойници, които ме пазеха, са смееха просташки злобно, наслаждавайки се на мъките ми.

Но като че на съдбата бе угодно разпуснатите изрази, с които си служеха, да бъдат последни в живота им!

Единият внезапно застина, после пронизително извика, люшна се и се строполи по лице на земята.

Още миг и другият бе свален до него.

И на двамата лицата бяха в кръв... Видях добре — бяха убити.

Обърнах глава към тази страна, дето се бяха раздали гърмежите.

Не успях да видя никого, но на края на гората, на двадесетина крачки от мен, се синееше облаче дим и това ми обясни всичко.

Разбрах кой бе убил пазачите ми, но поразените от неочакваността на станалото разбойници не можеха да разберат каквото и да било и само се щураха насам-нататък с бесни викове.

Когато гърмежите се повториха и още двама злодеи паднаха на земята, цялата шайка се разбяга и всеки стори опит да се качи на най-близкия до него кон.

Объркването достигна такъв предел, че вече нищо не можеше да го спре, викове „ура“ се раздадоха от края на гората, веднага след това се чу страхотен тропот на копита и се появи отред кавалеристи, галопиращ срещу разбойниците.

Но Райас не се объркваше.

Той скоро доказа, че е истински дявол.

Като оцени бързо положението, веднага се хвърли към Лола, вдигна я и се затича с нея към коня си.

В паниката никой не помисляше да му помогне, всеки гледаше да спаси себе си.

Райас свали превръзката на ранената си ръка, действаше с двете си ръце — ранената китка не му пречеше да се ползува от цялата ръка. Лола викаше и се мятеше, но той успя да я сложи на предната част на седлото и се качи зад нея.

След секунда вече се носеше в невероятен галоп, хванал юздата с лявата ръка, здраво обхванал полуголото тяло на Лола и захапал със силните си зъби косите ѝ.

Този миг за мен бе повече от ужасен и не можеше да се сравни с нито една мъка, която бях преживял.

В това време отредът успя да наближи селището от другата страна, като работеше непрекъснато с пушките си, под действието на които бягащите салтеадори започнаха да падат все по-често от конете. Но Райас се носеше безпрепятствено с жертвата си.

Не се решаваше да стреля по него.

Можеше да бъде засегната Лола.

Мръсникът явно разчиташе на това.

Отгоре на всичко яздеше моя Моро, който можеше да го отърве от всеки враг — знаех това и ми се зави свят от ужас и тревога.

— Стреляй в коня! — раздадоха се няколко гласа откъм отреда.
— Да го свалим веднъж на земята!

Настана страховита тишина. Очаквах, че ще се чуят гърмежи, но това не стана, оказа се, че пушките бяха празни, трябваше да се пълнят.

Истинско щастие за мен! Защото, ако не бе тази случайност, щях да заплаत्या за спасението на възлюбената си със своя благороден кон, който нямаше равен на себе си.

За щастие, било угодно на съдбата да спаси любимата ми девойка и да запази благородния ми кон!

В настъпилата тишина ми дойде щастлива мисъл и побързах да я приведа в изпълнение.

Напрегнах силите си и като се повдигнах, извиках сигнала, който бе отлично познат на моя Моро: бях сигурен: ако ме чуе, ще разбере какво трябва да направи.

И той ме чу! Той ме разбра! Рязко се обърна и се понесе назад!

Напразно Райас се мъчеше да го застави да му се подчини.

Моро само позабави бега си. Започна неумолима борба между вика ми и шпорите на разбойника.

Зает изцяло с това — да покори Моро, Райас забрави за момент девойката, зъбите му изпуснаха косите и тя, усетила, че е придържана по-слабо, се дръпна рязко, с отчаяно усилие и се изтръгна. Скочи.

След миг се изправи на крака и с всички сили се затича към селището.

Разбойникът я погледна отчаян, разярен, но да я преследва не можеше и да мисли — трябваше да се откаже и от надеждата да се справи с Моро. За да спаси собствения си живот, той остави коня и затича в най-непроходимата част на гората.

Подир него веднага се раздадоха няколко изстрели.

Мнозина се впуснаха в преследване, но за учудване на всички, следите му не успяха да открият.

Навярно бе успял да се качи на друг кон — не бяха малко скитащите по това време коне наоколо.

* * *

Спасението ми бе станало по следния начин:

Като видели, че дълго не се връщам във Фалсо, хората ми се качили на конете и тръгнали да ме търсят. Благодарение опитността на двамата трапери Рубе и Харей, намерили без мъка следите ми.

Разбойниците не подозирали, че ги преследват и вървели бавно, сетне спрели. Хората ми препускали от мястото на засадата насам в бесен галоп. И успели да настигнат разбойниците.

Рубе и Харей вървели през всичкото време в авангарда.

Като доближили селището, оставили конете си и се промъкнали под прикритието на гората до самия площад.

В тази именно минута дали първите два изстрела, които бяха предизвикали паника сред салтеадорите. В същото време гърмежите служели като условен знак за цялостно нападение.

Но как бе попаднала Лола в ръцете на разбойниците?

Моето предположение се потвърди.

По пътя между Серо Гордо и селището Рио дел План тя била останала на един от завоите малко назад от групата, която бе съпровождала брат й Калрос. В тази минута били изскочили от засадата си шестима разбойници от шайката на Райас и я заловили. Като я лишили от възможност да вика, те я отнесли така бързо, че харочите не успели да забележат веднага отсъствието й.

Всички тези събития се случиха в най-късо време, само за двадесет и четири часа. Слънцето не бе успяло да залезе втори път, когато аз отново яздех начело на своя отред към Ялапа.

Красавицата харочо, чиято чест остана неопетнена и сърцето на която бе започнало да бие с ново чувство към оня, който я бе спасил в това време пътуваше за родното си село, но вече със сигурна охрана.

Когато се разделихме, си обещахме да се видим отново.

Излишно е да добавям, че удържахме обещанието си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.